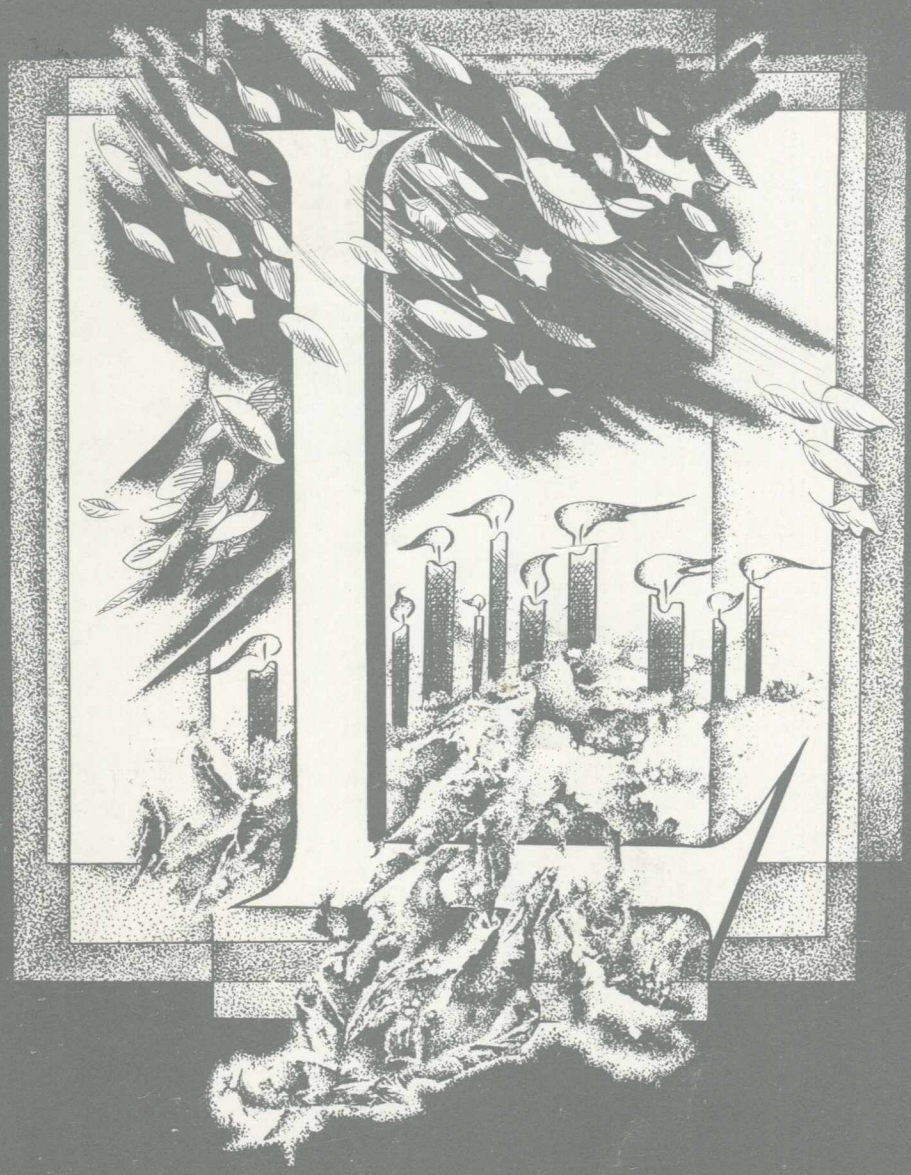

Laiškai lietuviams

NOVEMBER 1992 LAPKRITIS

ANAPUSINIS PASAULIS IR AŠ	325	Algirdas Paliokas, SJ
MAIRONIS	330	Aldona Ruseckaitė
BAUSMĖ IŠ MEILĖS	333	Chiara Lubich
ŽMOGAUS TEOLOGIJA (IV)	334	Vytautas Bagdanavičius, MIC
TIKYBOS IR ETIKOS DĖSTYMAS MOKYKLOSE	338	Lietuvos kardinolas, arkiv. ir vysk.
NUO PAPRASTUMO IKI ŠVENTUMO	340	Bernadeta Miliauskaitė-Harris
ŽVILGSNIS GRĮŽTANT Į PAŽAISLĮ	342	Ses. Jonė
ŽINIOS IŠ VILKAVIŠKIO VYSKUPIJOS	344	K.J. Ambrasas, SJ
AUTOPORTRETAS	345	Zenta Tenisonaitė
TĖVUKŲ TEATRAS	346	Birutė Beniušienė
MANO EILĖRAŠTIS	348	Zenta Tenisonaitė
GYVENIMO MOKYKLA	349	Algirdas Paliokas, SJ
MANO TĖVELIS	351	Tomas Šipelis
ŽMOGUS	352	Darius Jakulevičius
TĖVYNĖJE	354	Gediminas Vakaris
KALBA	356	Juozas Vaišnys, SJ
ŠYPSULIAI	358	Red.
TRUMPAI	359	Juoz. Pr.

Šis numeris iliustruotas nuotraukomis iš Maironio gyvenimo.
Viršelio piešinys — dail. Ados Sutkuvienės.
Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.
Skyrių vinjetės ir apdaila Teresės Bogutienės.

The statement of ownership, management and circulation LAIŠKAI LIETUVIAMS — Letters to Lithuanians — is published monthly except July and August, when bi-monthly. Its publishers and owners are the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. The purpose, function, and non-profit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purpose have not changed during the preceding 12 months. The editor is Rev. Joseph Vaišnys, SJ. The managing editor is Mrs. Aleksandra Likander. The offices of editors, publishers and management are located at 2345 West 56th Street, Chicago IL 60636. In the preceding 12 months "Laiškai Lietuviams" averaged a press run of 2,236. Total distribution 2,196 copies, mail subscription — 2,057, free distribution — 139. None (0) distributed to news agents and none (0) sold through dealers, and 40 copies are left over. Annual subscription is $15.00, single copy — $1.50. Second class postage paid at Chicago, IL.

KU biblioteka
093 00525847 7

Laiškai lietuviams

religinės ir tautinės kultūros žurnalas

1992 / LAPKRITIS – NOVEMBER / VOL. XLIII, NO. 10

ANAPUSINIS PASAULIS IR AŠ

(VĖLINIŲ VIZIJA)

ALGIRDAS PALIOKAS, SJ

Visi Šventi ir Vėlinės — tai dienos, atkreipiančios mūsų dėmesį į du nematomus pasaulius. Nėra žmogaus, kuris nebūtų apie juos mąstęs, nėra žmogaus, kuris nebūtų jų buvimu susirūpinęs ir ieškojęs argumentų už jų tikrumą ir realumą. O buvo, kas bandė užmegzti nors kokį ryšį su anapus. Ir iš ten atsiliepė. Tik, deja, melo ir blogio jėgos, nes ėjo Bažnyčios uždraustu keliu. O kas, jei taip kartą kitą pabandžius? Deja, deja! Nelegalūs žingsniai veda į klaidingus posūkius, o klystkeliai priveda iki Dievo atmetimo ir nelaimingos amžinybės.

Vienintelis bendravimo kelias su anapus — tikėjimas. Žinoma, tai sunku, kažkaip netikra ir mūsų nepaguodžia, bet "Palaiminti, kurie tiki nematę!" (Jn 20,29). Taigi palaiminti visi, kuriems visa, ką sakė Kristus, yra tikra ir realu. Palaiminti, nes jiems lengva laikytis tikėjimo ir doros nuostatų. Jau dabar jie palaiminti, nes šis šaltinėlis įteka į amžinos palaimos vandenyną.

Dar mums padeda visų tautų, visų religijų įsitikinimas, jog yra kitas pasaulis. O be to, ir mūsų vidinis AŠ, nepripažįstantis

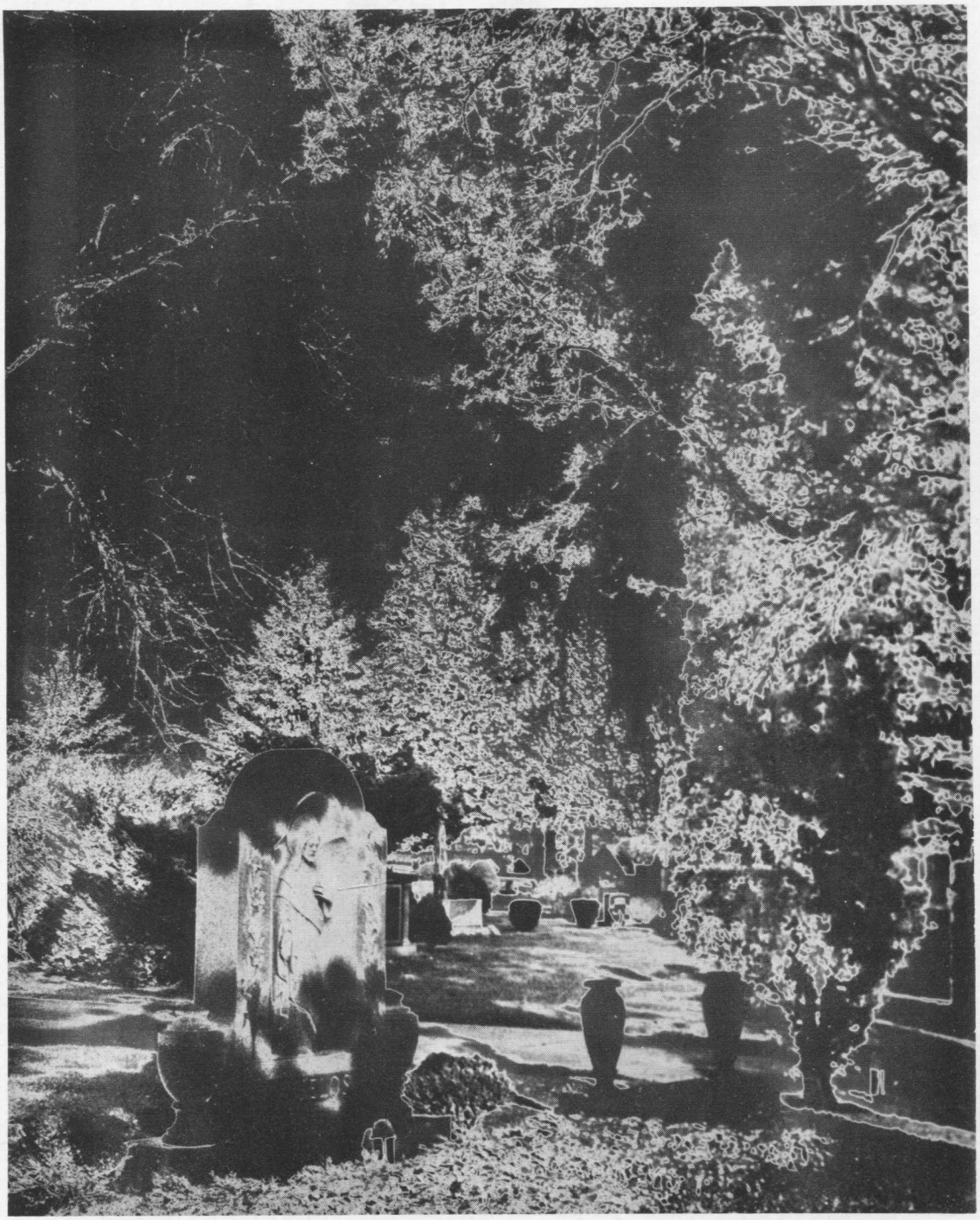

Kapinės Vėlinių vakarą *R. Polikaitytės nuotr.*

keitimosi, jaučiantis amžinumą ir niekaip negalintis suvokti, jog galėtų prieiti kada nors paskutinį savo egzistencijos tašką, stiprina mūsų tikėjimą.

Vėlinių proga, prisimenant savo mirusiuosius, mus apninka mintys apie anapusinius pasaulius.

Skaistyklos pasaulis

Mūsų savimonė sako, kad į dangų patekti nėra taip paprasta. Kasdien mes pajaučiame savo sieloje nusėdančias dulkeles, o kartais ir dėmės suteršia susitaikinimo sakramentu ištyrintą sielą. Mūsų artimieji, jau žemėje palikę savo kūną, irgi nebuvo šventieji. Todėl jie pakelėje, nes niekas, kas sutepta, ten nepateks.

Lietuvių tautoje ypač stiprus mirusiųjų kultas. Jau nuo to laiko, kai stipresnieji kaimynai aptiko mus, kiekvienas mūsų istorijos šimtmetis pareikalavo daugelio gyvybių. Kas žino, kurių daugiau: ar iškeliavusių laikui atėjus, ar nelaiku ir prievarta nutraukus gyvybės giją. Apverkti, laidoti, netekties skausmą nešioti tapo lietuvio savastimi. Krikščionybė savo ruožtu parodė didžio skausmo ir didžios meilės būseną — skaistyklą. Jautri lietuvio širdis neliko abejinga pomirtinei savųjų kančiai. Kiekvieną mirusį užtai palydim malda, gerais darbais ir ne kartą užprašytų šv. Mišių auka. Meldžiamės asmeniškai ir bendrai, tyliai ir garsiai. Jei kas nors iš mirusiojo artimųjų pašykšti vardan mirusiojo kitiems ką nors padovanoti ar šiaip gera padaryti, ko mirusysis nespėjo, tada, žiūrėk, ir amžinatilsis "išsiveda" arklį, karvę ar šiaip kokią skriaudą padaro. Netgi mirusiojo drabužius kai kur buvo priimta vargšams išdalinti. Mirusieji, pamatę anapus tikrąsias vertybes, kartais ir skaudžiu keliu primena saviesiems jų per didelį žemiškųjų gėrybių vertinimą ir nori nukreipti dėmesį į tai, kas amžina. Dar prisiminkime reikšmingus sapnus apie savo artimuosius. Jais tikėti galima ta prasme, kad jie yra mirusiųjų pagalbos šauksmas. Jei padėsime, sapnai liausis. Taigi skaistyklos pasaulis mums save primena, jei mes jį primirštame.

O gal šis bendravimas naudingas ir mums? Prisiminkime pamaldžių žmonių Lietuvoje paprotį užprašyti šv. Mišias už tas sielas, kurių niekas neprisimena. Pasirodo, kad jos, taip netikėtai gavusios pagalbą iš nepažįstamo žmogaus, lieka be galo dėkingos savo geradariui ir labai stengiasi jam padėti. Be abejo, nelieka skolingos visos skaistyklos sielos, už kurias tik besimelstume. Minėta įvairiopa pagalba sieloms skaistykloje suteikia joms palengvinimą, sutrumpina kančios laiką. Jos savo ruožtu meldžiasi už savo geradarius, išprašo pagalbą, apsaugo nuo blogio, padeda pažinti ir pildyti Dievo valią.

Bendrauti su skaistyklos pasauliu yra paprasčiau nei mes galvojame. Artimo žmogaus netekties išgyvenimas mums parodo kelią. Jei skausmo prislėgti, trumpam atitrūkę nuo laidotuvių rūpesčių, mes nuoširdžiai pasimeldžiame už mirusįjį, ateina suraminimas, paguoda ir susitikimo viltis. Šito niekada nepamirškime. Mes atradome ryšio kanalą su anapus. Beprasmiu skausmu ir rauda į ten neprisibelsi. Tuo tarpu malda, gerais darbais, auka ir juo labiau Aukų Auka mes lengvai "prisiskambiname" į ten. Šiuo kanalu mus labai gerai girdi, nes joks geras veiksmas, net vandens stiklinės padavimas kitam, kaip tvirtina Kristus, neliks be užmokesčio ir tuo pačiu — be atsakymo. Tik gaila, kad mes anapusinės kalbos dažnai nesuprantame. Kitas pasaulis ne žodžiais kalba, o veiksmais. Suraminimas, pagalba ypač dvasinėje srityje — tai mirusiojo atsakymas mums. Tik mokėkime pastebėti ir suprasti. Kito kanalo su skaistyklos pasauliu nėra. Tereikia išmokti naudotis šituo, ir mes nesijausime amžinai atsiskyrę. Teko girdėti ir tokių pasipasakojimų: "Man atrodo, jog mes gyvename kartu, bet kitaip nei tada, ir bendraujame, bet ne taip kaip tada. Tas ryšio kanalas atidaromas iš anapus. Nežinau kaip,

bet bendrauju ne žodžiais, o kažkokiu jutimu. Nieko nematau, nieko negirdžiu, o bendrauti kažkiek galiu arba paprasčiausiai jaučiu artumą".

Laimės pasaulis

Trumpa jo charakteristika: "Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į galvą neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie jį myli" (1 Kor 2,9). Ar dangaus pasaulis sau, o mūsų sau? Ar yra nors koks ryšys su juo? Nors sunkiai nustatomas, labai subtilus ir dvasinis, bet ryšys yra. Dangaus šventųjų dėka mus apšviečia dangaus šviesa, kuri padeda Dievą pažinti ir jo tvarkos laikytis. Taip, jau čia, žemėje, jei gyvename tikėjimu, nors maža dalimi galime patirti šventųjų pasaulio džiaugsmą ir siela bei širdimi dalinai gyventi rojuje.

Mus guodžia žinia, jog daugelis jau pasiekė dangų, nors teko keliauti tuo pačiu mūsų keliu ir kentėti teko, ir kryžių, ne lengvesnį už mūsų nešti teko. Tai sutvirtina mūsų dvasią ir uždega tobulesniam Dievo įsakymų įvykdymui bei krikščioniškų dorybių praktikavimui.

Ir dar mus guodžia žinojimas, jog šventieji padeda mums savo maldomis, stiprina sunkumuose ir nelaimėse, šalina kliūtis nuo kelio ir padeda išvengti Dievo ir žmogaus priešo paruoštų spąstų. Kuo sunkesni laikai (šiuo metu dvasiniu požiūriu), tuo mūsų bendravimas su šventųjų pasauliu turėtų būti dažnesnis ir intensyvesnis. Italai šioje srityje lietuvius toli toli pralenkia. Jei neišprašo, tai jie išrėkia pagalbą ar net stebuklą. Ten kiekviena žmonių grupė turi savo globėjus: šeima, parapija, darbovietė, gatvė, organizacija, miestas ir t.t. Ir nelaiko jų be darbo...

Amžinos nevilties pasaulis

Dažnai apie jį nutylima, lyg visai neegzistuotų. Nes tai ir nuotaiką gadina, ir širdies ritmą trikdo... Todėl geriau, kad jo nebūtų, geriausia jo neprisiminti. O Kristus apie patekimą į tą pasaulį pasakė: "Ir eis šitie (blogieji) į amžinąjį kentėjimą" (Mt 25, 25). Reikia drąsos ir didžiadvasiškumo, kad ten nepatektum: "Jei tavoji ranka traukia tave nusidėti, — nusikirsk ją! Tau verčiau sužalotam įeiti į gyvenimą, negu turint abi rankas patekti į pragarą, į negęstančią ugnį" (Mk 9,43).

Žemėje sprendžiama pomirtinės žmogaus egzistencijos kokybė. Svarbiausio įsakymo įvykdymo ar neįvykdymo laipsnis apsprendžiančiai kreipia žmogaus likimą viena ar kita kryptimi. Nemylintis žmogus nelaimingiausias jau čia — žemėje. Po mirties meilės vertė ir reikšmė išauga daugelį kartų. Tačiau, kas Dievo nemylėjo žemėje, tas ir anapusiniame pasaulyje nieko mylėti negali. Kas žemėje nebuvo auginta, ten atsirasti negali. Akivaizdaus praradimo neviltyje jį apima baisus pavydas laimingiesiems ir tulžinga neapykanta Dievui bei visai jo kūrinijai. Neapykanta žmogų nubaudžia amžinam vienišumui. Su šiuo pasauliu bendravimo jokio! Kančia visada, pagalbos niekada! Būsena be ateities! Ir amžinai, amžinai...

Mūsų pasaulis

Nuo mūsų sukūrimo akimirkos jame mes praeiname pirmą, labai trumpą,savo egzistencijos atkarpą. Po jos laikas sustoja visam laikui. Pasiektas dvasingumo lygis fiksuojasi visai amžinybei. Mūsų *dabar* kuria *amžinai.* Kasdien praeiname pasirinkimų kryžkeles. Ir statome, ir griauname. Duok, Dieve, kad pirmo būtų daugiau, o antro mažiau.

Mokame bendrauti su tikslą pasiekusiaisiais ir su tais, kurie dar pakelyje. O su Dievu kaip? Tiesa, su antgamtiniais pasauliais mes bendraujame per Dievą. Tos pačios anksčiau minėtos priemonės tinka ir bendravimui su Dievu. Tačiau Išganytojas paliko mums ypatingą, išskirtinį ne tik bendravimo, bet ir jungimosi su juo būdą: "Aš esu gyvoji duona, nužengusi iš dangaus. Kas valgys tą duoną — gyvens per amžius" (Jn 6,51). Šį bendravimą Kristus sulygina net su savo buvimo pagrindu ir priežastimi:

Maironis su vyskupu Paltaroku 1927 m. Poeto bute Kaune.

"Kaip aš gyvenu per Tėvą, taip ir tas, kuris mane valgo, gyvens per mane" (Jn 6,57). Vertai maitindamiesi šia Duona, mes užsitikriname dangų. Ką reiškia vertai? Jei gyvename, neardydami Dievo ir Bažnyčios nustatytos tvarkos, jei suardę tuojau viską atitaisome susitaikinimo sakramentu.

Dievas trokšta, kad dangų mes pradėtume gyventi žemėje. Visos laimės pagrindas ir priežastis danguje yra Dievas. Todėl jis noriai ateina, kad, perkeičiančiai veikdamas žmogaus būtį, suartintų žemę su dangumi. Taip mes dalyvaujame naujosios Jeruzalės kūrime. Komunikuodamiesi statome Dievo buveinę savyje ir pasaulyje. Kuo daugiau tokių Dievo būstų, tuo plačiau išsiskleidžia Dievo karalystė žemėje. Tuo pačiu stiprėja poveikis į kitus žmones, kad ir jie taptų Dievo tautos nariais. Mes visi esame kviečiami siekti, kad greičiau į mūsų pasaulį ateitų Dievo meilės, šventumo, teisingumo ir tiesos karalystė. Tam efektingai mums padeda Gyvybės Duona ir bendravimas su anapusiniais Dievo pasauliais.

MAIRONIS

ALDONA RUSECKAITĖ

"Kaip nepastovi žemiškoji garbė ir kaip greit mainosi žmonių nusistatymai ir nuomonės! O mes tiek kartų tai aklai miniai pataikaujame, kad jai patikus, kad iš jos išmeldus žiupsnelį tuščio pagyrimo!" — tai žodžiai iš J. Mačiulio-Maironio pamokslo apie Kryžiaus kelią, pasakyto Kauno bazilikoje 1927 metų balandžio 3 dieną. Nepastovią žemiškąją garbę Maironis pajuto kaip niekas kitas. Iš pradžių pripažintas, įvertintas, garbintas, vėliau, į gyvenimo pabaigą, jau gerokai viskuo nusivylęs ir įskaudintas. Jeigu Kauno kunigų seminarijoje per 1920-jų metų klierikų rekolekcijas savo "Konferencijoje" rektorius Maironis moko būsimuosius kunigus "stovėti priešaky viso dvasiško krikščionių gyvenimo, ne tik dvasių. Turi vadovauti kitiems, žodžiu ir pavyzdžiu mokėti šviesti, jis turi ir abelnoje mokslo pažangoje nepasilikti uodegoje, jisai turi visuomenės veikime mokėti dalyvauti, būti visur dvasios patarėju, žodžiu sakant, žmogumi arba vadovu universaliu, turi neva to viso išmokinti seminarija, kad iš vaiko, kursai stodamas čia vos moka skaityti, rašyti ir kelius lotyniškus žodžius, padaryti visuomenės veikėju". Tai visai kitokia Maironio nuomonė išleidžiant seminarijos auklėtinius į gyvenimą 1930-asiais metais. Čia jis pataria "nesileisti į politiką", paklusti valdžiai, toliau skaityti, mokytis ir svarbiausia — neapsileisti dvasiškai.

Požiūris į Maironio kūrybą ir asmenį nebuvo vientisas ir po Poeto mirties. Vykdant jo testamentinę valią, 1936-jų metų birželyje įkurtas Maironio muziejus. Per tuos muziejaus veiklos dešimtmečius visko būta. Sovietinė valdžia nejautė ypatingos meilės Maironiui — prelatui, seminarijos rektoriui. Todėl dėmesys ir pagarba buvo reiškiama gana rezervuotai. Kai 1977 m. muziejaus darbuotojai paruošė atidarymui penkis Poeto kambarius, atvykę į peržvalgas orios komisijos užmetė "visareginčią" akį ir griežtai nusprendė — per didelis dėmesys Maironiui. Du kambarius — didžiąją svetainę ir sesers Marcelės kambarėlį — teko dešimtmečiui uždaryti.

Bet manykime, kad tie tamsūs ir niurūs Lietuvos laikai jau praeityje. Lietuvių tauta visada mylėjo ir vertino Maironį, giedojo jo "Lietuva brangi" kaip himną ir "Marija, Marija" kaip vieną gražiausių giesmių.

Ir štai 1992-ji metai yra Maironio metai. Birželio 28-ąją sukako 60 metų, kai Poetas mirė, o lapkričio 2-ąją (senu stiliumi spalio 21 d.) švęsime 130-ąjį Gimtadienį.

Mes, dabartiniai muziejininkai, manome, kad galų gale išmušė Maironio valanda, ir privalome padaryti viską, kad žemiškojo Poeto garbė būtų pastovesnė.

Jau atidaryta nauja didelė paroda, kurioje eksponuojama ta Maironio archyvo dalis, kurią saugome fonduose ir lankytojai retai tegali pamatyti.

Eksponuojami stori, dekoratyvūs, oda aptraukti albumai su žalvario sagtimis, iš kurių į mus tarytum dvelkteli Maironio laikų dvasia. Čia daug veidų — mums pažįstamų ir neatpažintų: bendramokslių, draugų, giminių, išmintingų vyrų ir žavių moterų. Yra juose ir spalvingų atvirukų, kuriuos atsiųsdavo pažįstami kaip laiškelius arba parsivežtavo pats Poetas iš kelionių. O šalia liūdnos fotografijos — paties Maironio laidotuvių akimirkos.

Parodoje yra knygų su Maironio taisymais ir dedikacijomis, rankraščių, žymių asmenų vizitinių kortelių ir pakvietimų. Visai netikėti "muziejiniai eksponatai" — ak-

menys iš Poeto kolekcijos, kuriuos jis rinkdavo — mažus ir didesnius — Palangos pajūryje.

Atidarėme ir naują pastovią ilgametę ekspoziciją, skirtą Maironio kūrybos ir veiklos apžvalgai.

Gyvendamas savo dideliuose namuose (1909-1932), Maironis su seserimi Marcele buvo užėmęs aštuonis kambarius. Tačiau po Poeto mirties tebuvo atidaryti trys memorialiniai kambariai, 1987 m. dar vienas, o biblioteka, miegamasis ir šeimyninis valgomasis bei sesers Marcelės kambarys taip savo eilės ir nesulaukė. Ir štai jau viskas paruošta, restauruota, muziejaus pasieniuose išrikuoti Maironio baldai, stovėję šiuose kambariuose. Tereikia juose "apsigyventi"... Būsime atidavę Maironiui visą jo butą. Tai buvo tarytum skola ar tylus sąžinės priekaištas, nors kalta dėl to ne dabartinių muziejininkų karta.

Neaprašinėsiu Maironio buto. Jį reikia aplankyti patiems. Geriau dar pasklaidykime tą dalį rašytojo fondo, kurios nėra nei parodose, nei ekspozicijose, nei šįmet baigtame leisti "Raštų" keturtomyje. Jeigu šiose keturiose knygose Maironis tarytum apibendrinamas kaip poetas, dramaturgas, istorijos bei literatūros mokslininkas, profesorius, tai mažai atspindimas kaip teologas. O šio pobūdžio medžiagos irgi yra išlikę. Moralinės teologijos paskaitos, pamokslai lotynų, lenkų, lietuvių kalbomis, šventinimo kalbos, "Konferencijos" iš klierikų rekolekcijų, kalbos juos išleidžiant atostogų ar baigiant mokslus.

Vienas gražiausių išlikusių pamokslų yra jau minėtasis apie Kryžiaus kelią. Cituoju čia jo fragmentą:

"Bet kryželiai ir vargų našta ne tik išganymui ir amžinam gyvenimui, bet ir šiam žemiškajam gyvenimui naudingi ir daug pamoko: žmogus, daug vargo matęs, daug prityręs, paskui moka geriau ir kitus užjausti, yra lipšnesnis kaip nutekintas akmuo, turi daugiau ištvermės, užsigrūdinęs sunkioje gyvenimo mokykloje. Atvirkščiai, žmogus vargo nepažinęs, kaip dažniausiai jaunystėje esti, kitus niekina, savimi per daug pasitikėdamas, yra išdidus, šiurkštus, kurį tačiau mažiausias nepasisekimas išstumia iš lygsvaros į nusiminimą. (...) Taip, kryželiai nėra tai malonūs dalykai. Kryžiai nėra gyvenime tokie, kaip ant gražių prancūziškų paveiksliukų, kur piešiama aplinkui burkuoją

Maironis — Peterburgo dvasinės akademijos profesorius.

balandėliai, apipinti neužmaršuolių gėlėmis. Tokių kryžių gyvenime tikrai nėra; kryžiai skaudūs, sunkūs, dažnai kruvinomis ašaromis aplaistyti; bet vis dėlto reikalingi kaip karčios gydyklos ligoniui. Antra vertus, iš kur jie bebūtų, kur nors mus sutiktų, iš kieno rankų mūsų nepasiektų, jie nėra be Dievo valios, jie Dievo Apvaizdos mums nužiūrėti".

Nedrąsu pasauliečiui praverti Kauno kunigų seminarijos paslaptinguosius vartus. Tačiau muziejaus fonduose yra išlikę daug Maironio kalbų rankraščių, sakytų klierikams. Gražiausi, prasmingiausi tekstai yra Maironio "Konferencijos". Čia cituojamas Šv. Raštas, kai kada įjungiami ir pasauliečiai filosofai, o šalia šių minčių jauti ir patį Maironį — lyriką, romantiką, nors seminaristai sakydavę, kad jis ir rūstus, ir uždaras, ir mažai besišypsąs. Argi nepraskrenda Maironio baltas poezijos paukštis, kai jis klierikams kalba tokius žodžius:

"Dievas tyloje ir girdžiamas tik tuomet, kai ausyse nesigirdžia kito triukšmo. (...) Ar nesame kartais, ar nejaučiame atsiskyrėliais, vienuoliais net skaitlingiausioje ir linksmoje minioje, kuomet niekas mūsų neriša su ja, kuomet mūsų siela kito ūpo pagauta veržiasi kur kitur, jaučiasi svetima toms aplink stovinčioms minioms, kuomet ją aplanko kažkoks liūdesio angelas, kuomet jaučiamės vienut vieni..." (Iš 1922 m. spalio 15 d. "Konferencijos").

Maironis rūstesnis, griežtesnis ir tėviškai pamokantis tada, kai leidžia savo auklėtinius šv. Kalėdų ar vasaros atostogų. Primena, kaip jaunuoliams elgtis namuose, svečiuose, su "kitos lyties ypatomis". Ir pagąsdina, jei sužinosiąs, kas gėrė degtinę, iš seminarijos pašalinsiąs.

Dar kitoks Maironis atsiveria kalbose, pasakytose per šventimus. Garbųjį prelatą kviesdavo šventinti įvairių pastatų, paminklų, muziejų, bažnyčių. Skaitant išlikusių kalbų rankraščius, matyti, kiek daug pagarbos ir atidumo rodo Maironis šventinamam objektui ar momentui, kiek grožio ir prasmės jo žodžiuose. Štai 1921 m. vasario 16-ąją šventino Karo muziejų:

"O visgi žmonija kaip kaskart daugiau atsisako nuo visokių vendetų, dvikovų ir kitų laukinio žmogaus liekanų, taip lygiai turi atsisakyti su laiku ir nuo tarptautinių karių, muziejuose padėjus kardą ir kitus kruvinos kovos įrankius".

O šventinant Čiurlionio galeriją (1925 m. gruodžio 11 d.) kalboje sklando kita nuotaika:

"Taip norėtųsi, kad nuvargusi žemiškoje kovoje žmogaus siela bent čia rastų užsimiršimą, ramumą, atilsį, gautų čia užburtus sparnus skristi į idealų ir grožio sritį, kad suprastų ir pajustų esanti virš to pilko gyvenimo, pajustų esanti liuosa, ne nuo tiesos ar grožio pradų, nes ir menas turi savo grožio dogmas, tik pajustų esanti liuosa nuo dienos sielvartų, nuo žemės dulkių".

Maironis yra toks didelis, tiek visko daug buvo jo gyvenime, kad kiekvieną kartą, skaitydamas kūrybą, tyrinėdamas archyvą ar klausydamas prisiminimų, atrandi vis naujų ir naujų spalvų jo gražaus ir didingo paveikslo mozaikai. Ir vis mokaisi, įsiklausai, įsigilini ir džiaugiesi, kad kasdienybėje yra į ką atsiremti, kad Lietuva turi nemažai šviesių, kilnių, garbingų žmonių.

"BAUSMĖ IŠ MEILĖS"

CHIARA LUBICH

Ši trumpa pastraipa paimta iš Patarlių Knygos (3, 11-12), kurioje minimas sūnaus drausminimas nereiškia tėvo bausmės, bet jo meilę kuri siekia vaikui to, kas gera.

Tas apaštalo laiškas žydams skirtas tiems krikščionims, kurie buvo bandomi persekiojimais. Tos persekiojimų reikšmės priminimas galėjo jiems padėti suprasti, kad Dievo leidžiamas bandymas nėra tikra bausmė, bet ypatinga Tėvo meilė.

Todėl čia mąstomi žodžiai ir palygina mūsų temą su anksčiau svarstyta, kuri primena krikščionio kentėjimų reikšmę. Tada pabrėžėme įvairius poveikius, kuriuos bandymai sukelia — šalindami mūsų netobulumus, mėgindami mūsų ištikimybę ir norą dalyvauti Kristaus pasaulio išganyme. Šį kartą mes pabrėžiame tą ypatingą meilę, kuri tuos bandymus mums siunčia. Čia minimų bandymų prasmė rodo, kaip dangiškasis Tėvas myli ir rūpinasi kiekvienu iš mūsų.

> "Nes Dievas griežtai auklėja, ką myli, ir plaka kiekvieną sūnų, kurį priglaudžia" (Žyd 12,6)

Dievas visuomet siunčia mums bandymus iš meilės. Tačiau čia mąstomi žodžiai akcentuoja dar kažką: jei mes ištversime, vadovaudamiesi Jėzaus mokymu ir ypač sekdami juo ir būdami su juo, kai mus ištinka bandymai, mes patirsime prie to, ką jau patyrėme, dar kitą bandymų poveikį, dar nuostabesnį ir labiau paliečiantį. Mes pamatysime, kad nėra abejonės, jog Dievas myli mus konkrečiai. Jo meilė mums yra visiškai asmeniška, kaip tėvo ar motinos kiekvienam vaikui, kaip menininko, kuris savo meno kūrybai koncentruoja visą dėmesį, visą įsijautimą, visą savo genijų.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Apsispręsdami kiekvieną bandymą nuoširdžiai priimti kaip dangiškojo Tėvo gilią ir asmenišką meilę, kuri daro mūsų santykius su juo vis intymesnius.

Lengva atpažinti Dievo Tėvo meilę palaimingame gyvenimo džiaugsme, gamtos grožyje, kurį jis sutvėrė, dvasinėje paguodoje, kurią jis karts nuo karto mums siunčia, gėrybėse, kurias jo apvaizda parūpina. Bet sunkiau atpažinti jo meilę bandymuose. Iš tikrųjų mes esame tikri jo vaikai, jei tikime jo meile taip pat ir tokiais momentais. Taip darydami, mes galėsime patirti jo meilę visose mūsų egzistencijos apraiškose.

Mes galėsime pamatyti savo gyvenimo prasmę. Suprasime, jog, ką tik jis leidžia nutikti mūs gyvenime, yra jo asmeniškos meilės plano mumyse vykdymas, nuostabus atbaigimas, net jei kartais leidžia skausmingus nutikimus, kad viduje galėtumėm pajusti, kaip Dievas vadovauja įvykiams, savo begaline išmintimi paversdamas blogį gėriu. Trumpai tariant, mes galėsime matyti visuose tuose dalykuose, kuriems leidžia įvykti, jog jis parenka labiausiai tinkamą ir veikiantį būdą vesti mus toliau savo meilės keliu.

Tada mūsų širdyse gims nuostabi meilė jam, mūsų tarpe įsigalės visiška vienybė, kuri atsidavusiems krikščionims yra būtina.

Tad apsispręskime taip ir gyventi. O apsisprendę galėsime nuoširdžiai tesėti, nes dar ir tai mus skatina, kai žinome, jog viso pasaulio įvairių tautų ir rasių daugybė žmonių taip ir stengiasi gyventi.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

ŽMOGAUS TEOLOGIJA (IV)

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS, MIC

7. Kaip suprasti Dievo ir žmogaus buvimą viename asmenyje?

Kristus, atpirkdamas žmoniją, tai padarė tam tikra prasme ne kaip Dievas, bet kaip žmogus. Tai liudija pats Jėzus prieš kančią prašęs Tėvą, kad kančia jį aplenktų. Jei Tėvas būtų jo maldą išklausęs, tai žmonijos atpirkimas galbūt būtų buvęs įvykdytas kitu, gal dievišku būdu. Bet kadangi jis maldos neišklausė, ir Jėzus priėmė kančią ir mirtį, vadinasi, Jėzus kaip žmogus išgelbėjo nuo Dievo atkritusią žmoniją.

Leonas Didysis tai suvokė labai gerai. Jis rašė: "Supraskime, kas buvo tas, kuris išgirdo žodžius: *sėskis mano dešinėje.* Ir kokia buvo prigimtis, kuriai buvo pasakyta: *tu esi dulkė ir į dulkę pavirsi*" (289 p.). Turbūt negalima didesnio dalyko pasakyti apie mūsų prigimtį, kaip šis Leono Didžiojo sugretinimas.

Toks aukštas žmogaus prigimties įvertinimas, kurį randame raštuose, kaip akibrokštas suskamba mums, kurie esame įpratę girdėti vien apie nuodėmėmis nuolatos žeminamą žmogaus prigimtį. Bet Leono sugretinimas mus skatina žmogaus sampratoje skirti tai, kas žmoguje esminga, nuo to, kas atsitiktina, nors tai ir dažnai pasikartotų. Žmogus yra didingas Dievo kūrinys, kuris, to paties didingumo viliojamas, gali išstoti prieš Dievą ir, deja, taip gali nutrūkti su juo bendravimas. Žmogaus prigimtis yra tokia laisva ir savaiminga, jog gali nusikreipti nuo savo Dievo, bet Dievui padedant gali pakeisti kryptį ir prisidėti prie santykių su Dievu atstatymo.

Turint galvoje, kad žmogus sukurtas laisvas, tai žmogaus sutaikinimą su Dievu vien Dievas, nedalyvaujant žmogui, negalėjo padaryti. Toks, atrodo, būtų pagrindas Leono Didžiojo pasakymų apie žmogaus prigimties reikšmę žmogaus išganymui. Dėl to jis sako: "Mes negalėtume nugalėti nuodėmės autoriaus (velnio) ir mirties, jei Kristus nebūtų priėmęs mūsų prigimties ir nepadaręs jos sava" (93 p.). Mintis, kad be žmogiškumo Kristus nėra išganantis, ne kartą pasirodo Leono laiškuose.

Klausimas apie Kristaus žmogišką prigimtį nėra vien teoretinis klausimas. Tai gyva krikščionybės problema. Man prieš keletą metų tai gyvai paaiškėjo Ciceroje po mano paskaitos advento proga, ruošiantis Kalėdoms. Iš klausytojų pasisakymų po paskaitos man paaiškėjo, jog daugumai jokiu būdu nėra sava pažiūra, kad Kristus yra priėmęs visą žmogaus prigimtį.

Tas pats klausimas kyla ir akademiniuose sluoksniuose. Žinoma dr. Maceinos knyga "Dievo avinėlis" taip pat atstovauja pažiūrai, kad Kristaus asmenyje nebuvo žmogiškos sielos. Jis, priimdamas tiesą, jog Kristaus asmuo yra dieviškas Sūnus, daro išvadą, kad "Žmogiškoji prigimtis Kristuje nėra įasmeninta

žmogiškuoju asmeniu" (51 p.). "Nebuvimas žmogiško asmens Kristuje Maceinai lyg prašalina užtvarą prieiti prie Kristaus, kurią sudarytų žmogiškas individualizmas" (V. Bagdanavičius, Maceina — teologas Dievo Avinėlyje, Draugas 1967 m. rugpjūčio 12 d.). Taigi, svarstydami Kristaus žmogišką prigimtį, mes prieiname labai subtilų klausimą, kaip suderinti buvimą Kristuje žmogiškos prigimties ne vien kūno prasme, bet ir žmogiškos dvasios prasme, teigiant, jog Kristus buvo ne vien kūniškai, bet ir dvasiškai tobulas žmogus. Tai klausimas, prilygstantis vaizdingam pasakymui, jog čia reikia plauką skelti pusiau.

Mes negalime analizuoti Dievo psichologiniu požiūriu ir suprasti, kaip Dievas jaučiasi būdamas žmogumi. Bet mes galime tirti, kaip žmogus jaučiasi būdamas ypatingoje Dievo globoje ir net tiesioginiame jo vadovavime. Panagrinėkime šį dalyką. Tai be galo subtilu, nes, pagal Bažnyčios mokymą, Dievas vadovauja labai diskretiškai, kad nepažeistų žmogaus dvasinės prigimties.

Atsakymą į šį klausimą mums palengvina rasti lietuvių kalboje įsigalėjęs supratimas skirtumo tarp to, ką mes vadiname asmeniu, ir to, kas yra asmenybė. Asmuo, kaip viso reiškimosi Kristuje principas, yra Dievas. Bet asmenybė, kaip įvairių žmogaus galių sankaupa, Kristuje yra žmogus. Ir tą žmogiškumą Kristuje Leonas Didysis labai stipriai pabrėžia.

Šį klausimą teoriškai yra gerai išnagrinėję tradiciniai krikščionijos teologai. Mums įdomu pažvelgti, kaip tą klausimą aptaria moderni filosofė, buvusi fenomenologinės filosofijos kūrėjo Husserlio assistentė Edita Stein. Ji gana daug pasidarbavo žmogaus teologijos mokslo baruose. E. Stein išryškino skirtumą tarp to, kas žmoguje yra siela ir kas asmuo. Siela, jos supratimu, yra tas dvasinis podirvis, kuriame, jei taip galima išsireikšti, veikia žmogaus asmuo arba Aš. Siela ir asmuo negali būti vienas be kito, bet jie yra ne tas pat. Žmogaus siela — tai ne tik Dievo sukurta nemirtinga dvasia, bet ir tai, kuo žmogus prie jos formavimo yra prisidėjęs savęs auklėjimu. Tuo tarpu tas veiksnys, kuriam priklauso siela ir kurio ji yra valdoma, yra asmuo.

Edita Stein rašo: "Aš ir siela stovi ne šalia vienas kito. Vienas nuo kito jie neatskiriami. Žmogaus sielai priklauso asmeniškas Aš, kuris joje gyvena, kuris ją apima... Ir žmogiškas Aš yra toks dalykas, kuris iškyla iš tamsios sielos gilumos" (396 p., Edit Steins Werke II, 1950, E. Mauwelaerts & Herder, Lovain, Freiburg).

Pasinaudodami šiuo Editos Stein žmogaus dvasios ir sielos supratimu, galime tiesiogiai suprasti Leono Didžiojo energingus pasisakymus, kad Kristus, tiktai priimdamas žmogaus prigimtį, galėjo tapti žmonijos gelbėtoju. "Abi jo prigimtys išlaiko savo vidines savybes be trūkumo. Ir kaip Dievo bruožas nepanaikina (žmoguje) vergo bruožų, taip šis pastarasis nesumažina Dievo bruožų. Taigi Dievas gimė integralioje tobulo žmogaus prigimtyje: absoliutus Dievas savo prigimtyje integralioje mūsų prigimtyje". (90 p.)

Žinoma, pasilieka klausimas, kaip tai yra galima? Į gilesnį šio klausimo svarstymą mums netenka šiuo atveju leistis. Turime sutikti, kad tai yra tokia paslaptis, kuri viršija Kuriančio Dievo paslaptis. Mes nepajėgiame suvokti daugelio grynai kūrybinių Dievo paslapčių, tuo labiau negalime rasti patenkinamo atsakymo tokiai paslapčiai, kuri išeina anapus Kuriančio Dievo galios ir pereina į jo asmeninių santykių sritį.

8. Leono Didžiojo žmogaus samprata

Leono Didžiojo mokslas apie žmogų mums naudingas dviem atžvilgiais. Pirma: jo žmogus yra tikrai natūralus žmogus. Antra: žmogus nėra užbaigtinas vien tik biologiniu jo nagrinėjimu. Leono žmogus yra realiai gimstantis žmogus. Antra vertus, jis gali būti paties Visatos Kūrėjo priimamas, tarsi jo paties prigimtis, arba, kitaip sakant,

Aušrininkai prie paminklo J. Basanavičiui Kaune, Karo muziejaus sodelyje. Sėdi: A.Bulota, J. Jablonskis, M. Jankus. Stovi: J. Šliūpas, G. Beržanskis, A. Kriščiukaitis-Aišbė, Maironis, K. Jablonskienė, A. Jakštas-Dambrauskas, P. Matulionis.

pats Dievas savo pasireiškime naudojasi žmogaus prigimtimi.

Tai dvi svarbios išvados, kurias galime išskaityti iš Leono diskusijų su tais, kurie arba nepripažino Kristui realaus žmogiško kūno, arba Kristaus kūną nelaikė realiai priklausomu Kristaus dieviškam asmeniui. Šie Leono Didžiojo pasisakymai mus, modernius žmones, apsaugo nuo klaidingos žmogaus sampratos pavojaus. Taip pat jie mus saugo ir nuo perdėto dvasingumo žmogaus sampratoje, kuris linkęs nužeminti žmogaus kūniškumą ar jo nevertinti. Antra vertus, jie mus perspėja, kad nesitenkintume žmogaus studijose vien biologiniu metodu. Nors žmogus yra biofizinė būtybė, tačiau jis turi galimybių išeiti anapus tų dėsnių, kurie galioja biofiziniame pasaulyje.

Daug pagarbos biofizinei žmogaus prigimčiai matome Leono Didžiojo laiškuose. Juose ryški ne tik jo pagarba žmogui, bet ypač Dievui. "Tokiu būdu jis (Dievas) parodė save žemėje, neprarasdamas to, kuo jis buvo, bet priimdamas visą žmogaus prigimtį iš pagarbos jai" (284 p.). Šis tvirtinimas kiekvienam labai pasitarnautų tada, kai žmogų apima neviltis dėl jo prigimties trūkumų. Pats Dievas sutiko būti mūsų buvimo būdu: "Jis (Dievas) nuostabiu būdu pradėjo būti taip, kaip mes esame ir nesiliovė buvęs tuo, kuo jis yra" (283 p.).

Šiuos Leono Didžiojo teiginius reikia priimti atsargiai, kad tarp Dievo ir žmogaus nepadėtume lygybės ženklo arba, kad Dievo ir žmogaus nepadarytume to paties buvimo principo dalyviais. Dievas visada turi pasi-

likti tuo, kuris duoda visokį buvimą, o žmogus, ir ypač jo kūniška prigimtis, yra tai, kas tą buvimą gauna.

Dievas neprarado savo dieviškumo priimdamas žmogaus prigimtį. Leonas D. rašo: "Šv. Raštas nesako, kad Dievo Žodis dalyvauja kūne ir kraujyje ir kad jo kūnas buvo kaip ir mūsų, ir kad kaip žmogus jis atėjo iš moters, neatsisakydamas savo dieviškumo ir to gimimo, kurį jis turi iš Tėvo. Ir kad priimdamas kūną, jis pasiliko Dievu, kokiu jis buvo" (287-288 p.).

Žmogaus kūniškumas čia įvertintas ir pagerbtas daugiau nei galima tikėtis. Tačiau dėl to dar nereikia manyti, jog pats kūniškumas, nors ir gyvastingas bei žmogiškas, yra vertybė vos nesilygiuojanti su Dievu. Kartais, skaitant Teilhard de Chardin raštus, galima pagalvoti jog ir jis panašiai galvoja. Žmogaus ryšį su Dievu jis yra linkęs išreikšti fizinėmis sąvokomis. Į žmogaus kūno celes jis žiūri kaip į kažką didinga, lyg jos būtų atpirkimo dėmesio centre, o ne pats žmogus. Į žmogaus atpirkimą jis, atrodo, linkęs žiūrėti kaip į žmogaus celių atpirkimą (V. Bagdanavičius, Teilhard de Chardin, Aidai, nr. 1, 1964, 10-16 p.). Ne tai nori pasakyti Leonas Didysis, taip labai vertindamas kūną visame Kristaus išganomajame darbe. Apie tuos Bažnyčios tėvus, kurie pirmuose Bažnyčios susirinkimuose drįso pavadinti Mariją Dievo Motina, jis rašo: "Jie nesivaržė šv. Mergelę Mariją vadinti Dievo Motina ne dėl to, kad Žodis ir dieviškoji Galva ėmė pradžią iš šv. Mergelės, bet dėl to, kad iš jos gimė tas šventas kūnas, gaivinamas protingos sielos, substancialiai sujungtos su Dievo Žodžiu, dėl to yra sakoma: *gimęs kūne*". Šios Leono mintys mums vertingos dviem požiūriais, svarstant kas yra žmogus. Visų pirma jos skiria Kristuje Dievo Žodį nuo protingos Kristaus, kaip žmogaus, sielos. Tai kaip tik tuo atsako daktarui Maceinai, kuris nenori Kristuje pripažinti žmogiškosios sielos. Šis teiginys greičiau priklauso Maceinai, o ne Cabasilo, nes pastarasis tvirtina taip: "Viešpats Jėzus priėmė ne tik mūsų kūną, bet ir sielą, protą, valią ir viską, kas priklauso žmogiškai prigimčiai, tam, kad sujungtų save su visa mūsų būtybe ir tobulai persunktų bei išlydytų mus į save, kartu jungdamas tai, kas yra jo, į tai, kas yra mūsų" (St. Gregory Palamas and Ortodox spirituality, John Meyendorff, St. Vladimir's seminary press, 1974, 138 p., Crestword, N.G.). Ir antra: šis Leono D. tvirtinimas gali būti suprastas kaip pasisakymas prieš pažiūras, panašias į de Chardin, kuris, svarstydamas Dievo įsikūnijimą, kreipia dėmesį daugiau į fizinę žmogaus prigimtį negu į pilnutinį žmogų.

Nors savo kūnu mes labai rūpinamės, tačiau jam atitinkamos pagarbos stokojame. Tai liudija Leono D. diskusija su jo amžininku vienuoliu Eutichu, tvirtinusiu, jog Kristaus kūnas nebuvo paprastas žemiškas kūnas, bet kažkokia nauja anapusinė struktūra. Netiesiogiai kovodamas su šia pažiūra, Leonas D. iškelia žmogaus kūno vertę Dievo požiūriu.

Leono žmogaus samprata kyla iš jo Kristaus sampratos. Jam yra tikra, kad Kristus nė kiek nėra pažeidęs ar pakeitęs savo žmogiškumo. Kristaus dieviškumas, anot jo, eina iki mūsų kūniškumo. Jis drįsta tvirtinti, kad Dievas yra mūsų kūne. Diskutuodamas su Euticho fiktyvinio Kristaus kūniškumo samprata, Leonas D. energingai gina iš Marijos gimusį kūniškumą.

Mergelės Marijos vaidmuo, aiškinantis žmogaus teologiją, yra ypatingos vertės bent dviem atžvilgiais. Pirmiausia, jis yra gyvas liudijimas, kad žmogus gali būti be nuodėmės. Ir antra, Marija taip pat yra gyvas liudijimas, kad šis be nuodėmės žmogus yra tikrai autentiškas žmogus, nes yra kitą žmogų gimdantis žmogus. Leonui Mergelė Marija yra gyvas argumentas už Kristaus pilnutinį žmogiškumą.

nukelta į 348 psl.

TIKYBOS IR ETIKOS DĖSTYMAS MOKYKLOSE

Vasarą kiekvienoje Lietuvos bažnyčioje galime pamatyti šitokį vaizdą: būrys šventiškai pasipuošusių berniukų ir mergaičių, lydimi tėvų, senelių, brolių ir seserų, artinasi prie Dievo stalo pirmą kartą susitikti su Jėzumi Kristumi šv. Komunijoje. Džiaugiamės, kad niekas nebetrukdo nei vaikučių pamokyti, nei jų šventės surengti, nereikia slėptis studentams, pedagogams, tarnautojams. Taip, dėkui Dievui, nuslinko bedieviškos prievartos debesis. Dėkui Dievui, ir Lietuvos mokykla, kelis dešimtmečius buvusi paversta svarbiausiu ateizmo malūnu ir bet kokios religijos priešu, atvėrė savo duris tikėjimo šviesai. Teisinga, kad įstatymų leidėjai ir švietimo vadovai susirūpino doriniu ugdymu, kuris galimas religine mintimi — per tikybos pamokas — ir be tiesioginės religinės minties — per vadinamas etikos pamokas.

Brangūs tėvai, mielas jaunime! Pasižiūrėkime, ar vertai pasinaudojame Apvaizdos leistomis sąlygomis, kad mūsų tikėjimas galėtų subrandinti dorus žmones, tvirtus ir gerus krikščionis? Ar ne per greit tėvai, vos parengę savo vaikus pirmiesiems sakramentams, sau taria: "Vaikai sutvarkyti, galiu būti ramus"? Ar ne per dažnai brėstantys jaunuoliai mano, kad jiems visam gyvenimui užteks prieš Pirmąją Komuniją gautų žinių ir religinių įgūdžių?

Brangieji, mūsų tikėjimas nėra keletas formalumų, atliktų kūdikystėje, jaunystėje ir senatvėje, bet ištiso gyvenimo siela. Tikėjimo gyvenimas — tai kasdieninis gyvenimas su Dievu, tai Kristaus šviesos nušviesta mąstysena, tai Kristaus meilės gaivinamas gerumas žmonėms ir gamtai. Mums toli gražu nepakanka elementarių katekizmo žinių, vienos kitos maldelės. Reikia su Kristumi matyti asmens ir visuomenės problemas, su Kristumi jas ir spręsti.

Tikybos pradžiamokslį dabar gauna didelė dauguma tikinčiųjų ir net abejingų tikėjimui šeimų vaikų, rengdamiesi pirmajai išpažinčiai ir komunijai, taip pat per tikybos pamokas pradinėse klasėse, tačiau to jokiu būdu negauna jaunystės metams ir visam gyvenimui. Vaikiška žinių ir įgūdžių atsarga netrunka išsekti. Brendimo metai, perėjimas į jaunuolio ir suaugusio amžių iškelia daug naujų klausimų, reikalauja rinktis gyvenimo kelius. Norint teisingai krikščioniškai apsispręsti, norint patirti visą tikėjimo duodamą šviesą ir atsparą, būtinai reikia turėti daugiau ir gilesnių, visapusiškų religinių žinių, reikia, kad su amžiumi bręstų ir religinė praktika bei atsakingumas. Todėl didelę klaidą daro tie tėvai, kurie mano, jog prie pirmųjų sakramentų "privestas" vaikas jau yra "sutvarkytas" visam gyvenimui, ir nebesiunčia jų į tikybos pamokas, nesimeldžia su vaikais namuose, nesirūpina jų dalyvavimu sekmadienio šv. Mišiose ir apskritai visa religine praktika. Klysta ir jaunuoliai, neįvertinantys religinio švietimosi ir ugdymosi svarbos visai jų ateičiai. Mes, jūsų vyskupai, labai raginame ir prašome tikinčiųjų šeimas ir pačius tikinčius vaikus bei jaunuolius nuoširdžiai pasinaudoti tikybos dėstymu visose vidurinės mokyklos klasėse savo krikščioniškai pasaulėžiūrai ir krikščioniškam gyvenimo būdui formuoti.

Katalikų Bažnyčia neprieštarauja, kad mokyklose būtų dėstoma ir pasaulietinė humanistinė etika. Atvirkščiai, mes pritariame, kad moralės mokslo pagrindus gautų ir tie vaikai, paaugliai, jaunuoliai, kurie dėl tėvų ar savo pačių įsitikinimų nelanko

tikybos pamokų. Kartu atkreipiame mokyklų vadovų ir mokinių tėvų dėmesį, kad etikos priedanga neturi būti dėstomas ateizmas ar platinamos kažkokios "naujos" religijos, prasilenkiant su tėvų valia. Tai keltų sumaištį jaunimo dvasioje ir prasilenktų su švietimo įstatymo mintimi ir raide.

Tikybos mokymo programa apima ir įvairių religijų pažinimą, ir parengimą šeimos gyvenimui, ir saviauklos esmę bei būdus. Humanistinė etika remiasi tik žmogišku protavimu ir patirtimi, o krikščioniškoji moralė prie viso šito dar parodo žmogaus ryšį su Dievu ir amžinybe, duoda papildomų stiprių motyvų dorai elgtis, išmoko naudotis galingomis auklėjimosi priemonėmis — malda, sažinės apyskaita, išpažintimi — ir gauti antgamtinę visų sakramentų ir Dievo žodžio pagalbą.

Labai norėtume, kad religinės moralės ir humanistinės etikos dėstytojai gražiai bendradarbiautų, siekdami vieno tikslo: užauginti dorą ir tvirtą naują kartą Tėvynės darbams ir žygiams.

Mielus moksleivius, jų tėvus ir sąžiningus mokytojus nuoširdžiai laiminame, linkėdami sėkmingų, darbščių naujųjų mokslo metų!

Lietuvos kardinolas,
arkivyskupas ir vyskupai
1992 m. rugpjūtis

Kristaus skulptūra Maironio namų sodelyje, kurią 1933 m. birželio mėn. pastatė sesuo Marcelė Mačiulytė, pagerbiant brolio mirties metines. *Skulpt. P. Aleksandravičius*

■ Senojo Testamento Pranašų knygų vertimą 1992 m. išleido Krikščionis Gyvenime, Putname, CT. Iš hebrajų, aramajų ir graikų kalbų vertė ir įvadus bei paaiškinimus parašė kun. Ant. Rubšys. Knyga turi 670 psl. Darbas labai rūpestingai, sklandžiai atliktas. Numatoma visų Senojo Testamento knygų naujas vertimas. Šis leidinys plačios talkos rezultatas. Kalbą tikslino Jurgis Jankus. Spaudai paruošė ir apipavidalino Teresė Bogutienė.

■ Studiją apie Lietuvos ekonomiką rašo jėzuitas ekonomistas dr. Shen.

■ Kaune steigiama katalikų televizijos studija neseniai atgautame pastate Raguvos gatvėje. Šį užmojį remia JAV katalikų vyskupų konferencija.

■ Kaišiadoryse liepos mėn. pradžioje įvyko katechetų konferencija.

NUO PAPRASTUMO IKI ŠVENTUMO

BERNADETA MILIAUSKAITĖ-HARRIS

Jaunystėje devynerius metus lankiau Šv. Kazimiero parapijos mokyklą, kur mokytojavo seselės kazimierietės. Jos ne tik mus mokė, bet ir auklėjo katalikiška bei lietuviška dvasia. Ragino daryti gerus darbelius. Norėdamos paskatinti, per didžiąsias šventes jos apdovanodavo mus šventais paveikslėliais. Visada džiaugiausi, jų gavus, ir dėjau į maldaknyges.

Laikai pasikeitė, mokykla užsidarė, seselės išvažiavo. Dabar nereikia nei maldaknygių, nei šventųjų paveikslėlių. Pamąstau apie tų šventųjų gyvenimus. Jie buvo paprasti žmonės, gyveno tame pačiame pasaulyje, kaip ir mes, su visokiom bėdom, vargais ir pagundomis. Bet jie turėjo tvirtą tikėjimą, kuris juos ir nuvedė į šventumą. Jų gyvenimai – tai gražiausi pavyzdžiai, kuriais ir mes turėtume sekti, nežiūrint užimamos profesijos ar amžiaus.

Gėriuosi paveikslėliu, kur šv. Kazimieras atsiklaupęs laiko rankoje baltą leliją. Jis mažai rūpinosi žemiškais dalykais, daug laiko skirdavo maldai. Jis meldė skaistybės, budrumo ir ištvermės, teisingumo, pamaldumo, nusižeminimo, artimo meilės. Ir kitų šventųjų paveikslėliai primindavo jų šventą, herojišką gyvenimą, kuris yra gražus pavyzdys visiems žmonėms, visiems luomams, visokiom profesijom.

Tėveliai man padovanojo knygą "Šventųjų gyvenimai", kurią ir dabar dažnai skaitau. Šį mėnesį, kai švenčiame Visų Šventųjų dieną, turėtume daugiau susidomėti jų gyvenimo aprašymais ir semtis daug dvasinės naudos.

Labai didelį įspūdį palieka pirmieji krikščionys-kankiniai, kurie paaukojo savo gyvybę, nenorėdami atsisakyti Kristaus ir jo paskelbto tikėjimo. Jie įvykdė Kristaus žodžius: "Palaiminti jūs, kai dėl manęs jus niekina ir persekioja bei meluodami visaip šmeižia. Būkite linksmi ir džiūgaukite, nes jūsų laukia gausus atlygis danguje" (Mt 5, 11-12). Jie pakėlė didžiausius kankinimus ir mirė su džiaugsmu, išsaugodami savo tikėjimą.

Šv. Agnietei ir šv. Barborai nukirto galvas, šv. Juliją prikalė prie kryžiaus, šv. Steponą užmušė akmenimis, šv. Lauryną degino ant įkaitintų geležų. Visa tai verčia mus pamąstyti, kiek mes galime iškentėti dėl Kristaus.

Kiti šventieji kentėjo įvairius vargus, šmeižtus, nelaimes. Elzbieta, būdama Vengrijos karalienė, daug padėjo vargšams, nors jos vyras draudė tai daryti. Šv. Gerardas buvo vienos moters apkaltintas nepadoriu elgesiu. Jis tyliai kentėjo iki moteris prisipažino, kad tai netiesa.

Kiti iškilo į didžiuosius Bažnyčios daktarus. Jų raštai išlikę iki šių dienų ir praturtina mūsų tikėjimą. Visiems žinomi yra šv. Tomas Akvinietis, šv. Teresė Avilietė, šv. Pranciškus Salezas, šv. Augustinas, šv. Ignacas ir daugelis kitų.

Šalia knygų apie šventuosius labai naudinga knygelė yra "Kristaus sekimas", parašyta Tomo Kempiečio, iš kurios galima daug ko pasimokyti. Štai kaip gražiai aprašytas šventųjų pavyzdys pirmosios knygos aštuntame skyriuje:

"Įsižiūrėkite pavyzdžius šventųjų tėvų, kurių religinis gyvenimas buvo tikrai tobulas, ir pamatysite, kaip menka yra tai, ką mes atliekame. Šventieji ir Kristaus draugai tarnavo Dievui, kęsdami alkį, troškulį, šaltį, darbą ir nuovargį, budėdami ir pasninkaudami, melsdamiesi ir šventai mąstydami, kentėdami persekiojimus ir pajuoką...

Jie buvo tikrai nuolankūs, klusnūs, pilni artimo meilės ir kiekvieną dieną darėsi vis tobulesni ir vis labiau patiko Dievui".

Ir šiais laikais yra žmonių, kurie rodo gražiausius šventumo pavyzdžius. Motina Teresė dirba Indijoje tarp vargšų. Lietuviai vysk. Tamkevičius, prel. Svarinskas, vienuolė Nijolė Sadūnaitė išėjo kančių kelius Sibire ir nenuilstamai kovojo ir dar tebekovoja už mūsų tėvynės religinį ir tautinį atgimimą.

Čia visi paminėti asmenys yra dvasinio luomo. Gali kilti klausimas, ar ir pasauliečiai gali pasiekti šventumo. Be abejo. Kun. dr. K. Matulaitis, MIC, savo knygoje "Šventųjų gyvenimai" rašo: "Visi gali mylėti Dievą. Visi gali paklusti Dievo valiai ir tapti šventi" (p. 47). Šioje knygoje yra aprašyta ne tik šventųjų gyvenimai, bet ir duodama daug vertingų patarimų, kaip pagilinti dvasinį gyvenimą. Neužtenka tik skaityti apie šventuosius, reikia ir į juos melstis, kad jie mus užtartų. Kun. Matulaitis rašo: "Šventieji viešpatauja kartu su Kristumi danguje ir meldžia Dievą už žmones. Naudinga šauktis, kad jie mus užtartų pas Visagalį Dievą ir per mūsų Išganytoją Jėzų Kristų mums išprašytų Dievo pagalbos, paramos, reikalingų malonių" (p. 9).

Reikia tik pažvelgti aplink mus į šių dienų pasaulį ir pasidarys aišku, kad šventieji yra užmiršti. Net ir iš bažnyčių jų statulos pašalintos. Katalikiškose mokyklose religinis auklėjimas labai suprastintas. Vietoj šventųjų garbinamos sporto žvaigždės arba "rock" muzikantai, kurie uždirba milijonus.

Kaip šią padėtį pagerinti? Pirmoji mokykla yra namai. Tėvų pareiga išmokyti vaikus ne tik apie Dievą, Mariją, bet supažindinti ir su šventaisiais. Parinkime kūdikiui kokio šventojo vardą ir paveskime jį to šventojo globai. Kaip gražu pavadinti naujagimį šventojo vardu, o ne tik Saulės, Ąžuolo, Perkūno. Vaikui augant, reikia pradėti mokyti apie jo globėją ir skatinti, kad jis sektų savo globėjo pavyzdžiu. Kūdikio kambarį papuoškime jo šventojo globėjo

Pažaislio bažnyčia.

statulėle ar paveikslėliu. Melskimės kartu su kūdikiu kiekvieną rytą ir vakarą. Švęskime ne tik jo gimtadienį, bet ir vardines.

Kai aš mokiausi, eidami į mokyklą, užbėgdavome ir į bažnyčią. Pagarbindavome Jėzų Švenčiausiame Sakramente, bet paskui pasimelsdavome prie kurio labiau mėgstamo šventojo ar šventosios statulėlės. Tai pra-

nukelta į 353 psl.

ŽVILGSNIS GRĮŽTANT Į PAŽAISLĮ

Pažaislio bažnyčia ir vienuolynas.

Netoli Kauno, žaliuojančiame pušyne, stovi Pažaislio vienuolyno rūmai ir baroko stiliaus bažnyčia. Pažaislio architektūrinis ansamblis yra vienas iš gražiausių ir vertingiausių meno paminklų ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Šiaurės Europoje.

Vienuolyno fundatoriai — Kristupas Zigmantas Pacas (1620-1684), Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės didysis kancleris, ir jo žmona Klara Genovaitė Izabelė grafaitė de Mažlly Laskaris (mirė 1685 m.).

K. Z. Pacas Italijoje susipažino su kamalduliais, kurių griežtas gyvenimo būdas jam patiko. Kamaldulių vienuolynai buvo statomi toliau nuo miestų triukšmo, negyvenamose miškingose vietose ant kalvų ar kalnuose, prie vandens, mažiausia už 8 km nuo miesto.

Kalva, ant kurios turėjęs iškilti vienuolynas, fundatoriui pageidaujant, buvo pavadinta "Mons Pacis" — Taikos kalnas, o pats vienuolynas, — "Eremus Montis Pacis", tai priminė steigėjų pavardę.

"Mons Pacis" pavadinimas liaudyje neprigijo. Liaudiškas vietovardis Pažaislis kilęs iš netoliese tekėjusio upelio Žaistis pavadinimo.

Pažaislio vienuolyno ir bažnyčios steigimo tikslas — "kad vienuoliai, kuriuos čia apgyvendins, savo šventu gyvenimu garbintų Dievą ir melstų taikos kraštui bei savo maldomis išprašytų Lietuvai Dievo gailestingumo, ramybės, vienybės, gerovės..."

Pažaislio bažnyčia pradėta statyti 1667 m., užbaigta ir pašventinta — 1712 m. Jos titulas — Švč. Mergelės Marijos apsilankymas pas šv. Elzbietą.

Bažnyčią ir vienuolyną statė iš Vakarų Europos pakviesti architektai: Džambatista Frediani, Karlo Putini, Pietro Putini ir kiti. Interjero freskas tapė Mykolas Archangelas Palonis.

Brangios statybinės medžiagos vienuolyno statybai buvo atgabenta iš įvairių Europos kraštų: marmuras iš Krokuvos skaldyklų, smiltinio plokštės iš Švedijos. Pažaislio ansamblis fundatoriui kainavo aštuonis milijonus auksinų.

Bažnyčios grožis aprašytas įvairių rašytojų ir keliautojų. Štai ką pasakoja XVIII a. pro Pažaislį keliavęs de Motrė: "Aš nemačiau bažnyčių, vienuolynų, kurių medžiagos ir ornamentai būtų turtingesni, išskyrus Romos ir kitų miestų jėzuitų bažnyčias. (...) Ji visur iki skliautų inkrustuota ir išgražinta įvarių spalvų marmuru. Puikus kupolas. Jame gyviausiomis bei tyriausiomis spalvomis nupieštas dangus vieno iš geriausių Italijos dailininkų. (...) Skliautai yra drąsios konstrukcijos. (...) Didysis altorius yra iškilmingas; jį puošiančios kolonos korintinio oderio; statulos yra iš gražaus balto Italijos marmuro; baliustrados su laiptais, tiksliau visa presbiterija yra iš įvairių rūšių marmuro ir nuostabaus darbo; koplyčios įrengtos prie sienų simetriškai ir jų altoriai ne mažiau turtingai papuošti bei įrengti; užtvaros yra varinės; choras, zakristija — viskas atitinka šios bažnyčios puošnumą..."

Karai ir visokios negandos palietė ramius šio vienuolyno gyventojus. 1812 m. Napoleono armija, bėgdama iš Rusijos, apiplėšė ir išsigabeno daug vienuolyno brangenybių.

Po nepasisekusio 1831 m. sukilimo, rusų caro Nikalojaus I įsakymu 1832 m. vienuolynas buvo uždarytas, turtas konfiskuotas, o vienuoliai išsiųsti į kitus vienuolynus. Jų vietoje apsigyveno stačiatikiai vienuoliai. Bažnyčia paversta cerkve.

Pažaislyje 83 metus išgyvenę pravoslavai vienuoliai daug ką keitė — planinę interjerų struktūrą, altorius, uždažė kai kurias freskas.

Prasidėjus 1914 m. karui, pravoslavai vienuoliai pasitraukė į Rusiją, pasiimdami archyvą, paveikslus ir daug kitų brangenybių. Tarp jų ir stebuklingąjį Švč. Dievo Motinos paveikslą.

Lietuvą užėmę vokiečiai Pažaislyje įrengė karo ligoninę (1917-1918). Pridarė daug niekšybių vienuolynui ir bažnyčiai: nuplėšė varinį stogą, išsivežė brangius kilimus, paveikslus, paskutinį varpą ir kt.

1907 m. Amerikoje įsikūrusi Šv. Kazimiero seserų kongregacija sėkmingai darbavosi tarp tautiečių. J.E. vysk. Pr. Karevičiaus kvietimu, 1920 m. į Lietuvą atvyko keturios šio vienuolyno seserys, lydimos generalinės Motinos Marijos Kaupaitės pradėti čia savo misiją. Vyskupas joms atidavė Pažaislio vienuolyną. Seserys ėmėsi tvarkyti nuniokotus pastatus. Daug joms padėjo vysk. Pr. Karevičius, kun. kapelionas V. Dargis ir kiti vienuolyno rėmėjai.

1920-1940 m. seserys nemažai pasidarbavo jaunimo auklėjimo ir karitatyvinėje veikloje. Kaune vadovavo iš "Saulės" draugijos perimtai mergaičių gimnazijai, kur per 17 metų išleido 12 laidų iš viso 327 abiturientes.

Įvairiose Lietuvos vietose seserys kazimierietės dirbo pradžios mokyklų mokytojomis ir darželių auklėtojomis savo įsteigtose ar valstybinėse mokyklose bei vaikų darželiuose, vadovavo gimnazisčių bei studenčių pensionams, dirbo senelių prieglaudose. Nemažai seserų dirbo ligoninėse, bažnyčiose, klebonijose.

1940 m. Sovietinės valdžios įsakymu Pažaislio vienuolynas buvo uždarytas, seserų vedamos įstaigos panaikintos. 1948 m. visos seserys iš Švietimo įstaigų pašalintos. Tais pačiais metais buvo įsakyta per tris dienas apleisti Pažaislio vienuolyną.

Per 50 Sovietinės okupacijos metų unikalus Pažaislio ansamblis gerokai apnaikintas. Čia buvo įsikūrusi turistinė bazė, archyvas, vėliau psichiatrinė ligoninė, senelių prieglauda.

1969 m. Pažaislio ansamblis perduotas M.K. Čiurlionio dailės muziejui. 1970 m. pradėti restauravimo darbai. Per 20 metų dalis restauravimo darbų atlikta, tačiau iki užbaigos dar reikia daug darbo ir lėšų.

1992 m. sausio mėn. 27 d. Nr. 56 raštu Pažaislis sugrąžintas Lietuvos Šv. Kazimiero seserų kongregacijai. Vienuolyno patalpos buvo ruošiamos muziejui, todėl jos nepritaikytos gyvenimui. Reikia daug ką iš naujo

ŽINIOS IŠ VILKAVIŠKIO VYSKUPIJOS

K.J. AMBRASAS, SJ.

Prieš 80 metų kun. Juozas Montvila — kartu su dviem kunigais anglu Tomu Raselu Byles ir bavaru vienuoliu T. Juozapu Peruschitz — nuskendo, garsiajam "Titanikui" panėrus į vandenyno gelmes. Šie kunigai visi trys rengė laivo keleivius amžinojon kelionėn, o patys užleido vietą gelbėjimo valtyse kitiems keleiviams. Garbingo parapijiečio kun. Juozo Montvilos 80-osios mirties metinės paminėtos Marijampolės prokatedroje, kur šv. Mišias koncelebravo Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis, žuvusiojo kunigo giminaitis Kazimieras Montvila ir svečias iš Vokietijos kun. Kazimieras Senkus. Vyskupas ragino tėvus iš mažens savo vaikus auklėti taip, kad jie būtų jautrūs, draugiški, paslaugūs seneliams, invalidams ir visiems kitiems, kad jų meilė nuo mažumės subręstų iki herojiškumo.

• Sūduvos žemė turi daug garbingų žmonių. Tarp jų — velionis vysk. Vincentas Brizgys, už kurio vėlę Marijampolės prokatedroje gedulines šv. Mišias koncelebravo Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis su kun. Antanu Diškevičium, kuris šiuomet dirba velionio vyskupo gimtojoje Daukšių parapijoje. Pamokslininkas kun. Diškevičius priminė vyskupo Vincento Brizgio žodžius: praradus tikėjimą ir dorą, lietuvių tautos amžius bus neilgas. Nežiūrint senyvo amžiaus, velionis vyskupas Brizgys susirašinėjo ne tik su vysk. J. Žemaičiu, bet ir daugeliu kitų dvasininkų pasaulyje, ypač domėjosi Lietuvos gyvenimu, neretai kalbėdavo per Vatikano radiją. Daukšiečiai irgi paminėjo savo parapijietį, kuris mirė gimtosios parapijos globėjo šv. Jurgio dieną. Vysk. Brizgio atmintį saugos ne tik nuveikti jo darbai, garbinga vyskupystė, bet ir vyskupo tėviškėje, ir Daukšių bažnyčios šventoriuje pastatyti jo atminimui kryžiai.

• Jau pašventinti mons. Jono Kavaliausko, tikinčiųjų pastangomis ir lėšomis naujo Aleksoto bažnyčios pamatai.

---

pertvarkyti, o tam reikalingos papildomos išlaidos. Tačiau dėl sunkios Lietuvos ekonominės padėties Vyriausybė neturi galimybių skirti pakankamai lėšų užbaigti bent būtinus darbus. Dėl to sugrįžimas į Pažaislį kelia seserims didelį rūpestį. Įsikurti Pažaislyje pirmą kartą padėjo daugelio geradarių parama. Tad ir dabar pasitikime globojančia Apvaizdos ranka, kuri šiuo sunkiu Tėvynei metu suras nuoširdžių, gera linkinčių tautiečių, kad Lietuva prisikeltų dvasios tyrumui.

Mieli tautiečiai, padėkite mums, seselėms Pažaislyje, ir paremkite mūsų apaštalinę veiklą. Visi vieninga jėga junkimės dėl mūsų tautos vaikų ir jaunimo, dėl Tėvynės ateities!

Ses. Jonė,
Lietuvos Šv. Kazimiero seserų
Generalinė Vyresnioji

Laukiame Jūsų pagalbos:

Pažaislis Fund,
c/o Sisters of St. Casimir,
2601 W. Marquette Rd.,
Chicago, IL 60629-1894.
Tel. 312-776-1324

• Sparčiai kyla atstatomos Vilkaviškio katedros sienos. Čia daug rūpesčių turi vikarai kunigai, ypač klebonas Vytautas Gustaitis.

• Neseniai Marijampolės rajono Ąžuolų Būdos devynmetėje mokykloje tikybos mokytoja Marcelė Mikalauskienė surengė religinę tautinę popietę, į kurią apsilankė vietos klebonas. T. Valianas, Kazlų Rūdos mokytoja Z. Legotienė, mokyklos direktorius Antanas Valaitis, pedagogai, mokiniai. Šv. Rašto tekstai buvo pailiustruoti paveikslais, giesmėmis, eilėraščiais, inscenizacijomis, puslapis po puslapio pasakojo nuostabią Dievo meilės ir gailestingumo puolusiam žmogui istoriją, kurios viršūnė — Kristaus mirtis ir Prisikėlimas. Šventišką nuotaiką pagyvino pievutėje ridenti margučiai, daužomos senos puodynės, rateliai, dainos.

• Nuo Advento beveik visuose Marijampolės vaikų darželiuose imta dėstyti tikybą. Šiam darbui rengėsi 48 auklėtojos. Katechetiniuose kursuose išgirstas žinias dabar jos stengiasi pritaikyti susitikdamos su mažaisiais. Šios vaikų darželių auklėtojos, susirinkusios V. Mykolaičio-Putino internate, pasidžiaugė gražiai pradėtu darbu.

Vaikai netruko išmokti įvairių maldelių, mielai pasimeldžia prieš valgį, dienos pradžioje, o ir dieną suklumpa prieš altorėlį, paprašo gerojo Dievulio sveikatos sau ir tėveliams, auklėtojoms, ligoniams. Kai kurie vaikai netgi tėvelius pamoko pasimelsti, su auklėtojomis nueina bažnyčion, susipažįsta su liturginiais reikmenimis, paveikslais, indais. Šitaip pamažėle vaikai apsipranta su bažnyčios gyvenimu. Nuo ateinančių metų du darželiai, kurių vedėjos Laima Baburina ir Lina Daugėlienė, ketina tapti katalikiškais, kurių tradicija bus tęsiama ir būsimose pradinėse mokyklos, kad auklėjimas katalikiška dvasia toliau plistų su amžiumi ir patirtimi. Šiam tikslui jau kaupiama metodika ir reikalingos priemonės.

AUTOPORTRETAS

Zenta Tenisonaitė

Lėtas tvenkinys be garso,
kaip mano alsavimas...
Kaip mano akys...
Iš mano rankų vėl krinta
Į pasaulį juodas ledas.
Amžinai vis tas juodas ledas...
Be pertraukos
mano lėtas alsavimas
kaip tvenkinys be garso...

• Keliasi iš griuvėsių Sintautų parapijos bažnyčia, kurios statybos rūpesčių našta gula ant kun. klebono Antano Maskeliūno pečių. Jau išmūrytos sienos, uždengtas stogas, baigiami atstatyti bokštai.

Jau seniai pradėta, bet dėl daugelio priežasčių vis nesuspėta baigti Lazdijų rajono Kučiūnų parapijos bažnyčia tikisi atšvęsti statybų pabaigtuves. Klebonas kun. Raimundas Žukauskas džiaugiasi, kad šias statybas parėmė ir kitos Lazdijų dekanato parapijos.

• Vysk. Juozas Žemaitis visų tikinčiųjų vardu dėkoja visiem geradariams Lietuvoje ir užsienyje, kad jie Vilkaviškio vyskupijos, ypač II pasaulinio karo metais nukentėjusios, bažnyčių statybą remia savo aukomis, darbu ir maldomis. Teatlygina Viešpats visiem, kas tiesia ranką Bažnyčiai, ją remia žodžiu, darbu, lėšomis ir maldomis.

TĖVUKŲ TEATRAS

(Konkurso suaugusiųjų grupėje V premiją laimėjęs straipsnis)

BIRUTĖ BENIUŠIENĖ

– Vardan Dievo Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios...

Kilnodama mano dešinę rankelę, nuo vieno peties ant kito, lėtai tardama kiekvieną žodį, – taip Mamytė rytmečiais keldavo mane iš lovos.

Tik vienintelį žodelį "amen" – aš ištardavau jau pati – labai garsiai, sudėjusi rankeles ant krūtinės.

– Birutėle, ar baltai išmiegojai? – visuomet besišypsodamas paklausdavo tėveliukas.

O aš – kiūtau lovoje tokia šilta, susivėlusi, dar nuo maldos rankutes nuo krūtinės neatitraukusi ir šypsausi.

Tada tėveliukas sako:

– Mūsų mergaitė šypsosi – reiškia baltai išmiegojo. (O miegai tėvukų buvo skirstomi į baltus ir ne...).

Taip gera širdelei mažai. Ir ji šypsosi... Auga. Kartais atrodė, jog širdelė jau nebeišsitenka krūtinėj manoj – greit ištrūks ir skristelės aukštai aukštai...

Tie pirmieji Mamytės įžiebti žodžiai, vėliau įaugę širdin giliai, lydėjo mane ne vien nerūpestingos vaikystės prieškariniais takeliais, bet vedė mane – paauglę ir per karo ugnį, ir sunkiuosius pokario metus. Stagnacijos laikų suklaipyti, nubrūžyti, bet išlikę dar gyvi, vaikystėje pasėti gėrio daigeliai, atgyja dabar, senatvėje – tokie dar liauni, gležni, kad nualintai širdžiai ir rankai praverstų ir šiandieną. Mamytės švelnioji ranka – vedžiojanti manąją nuo vieno peties prie kito...

Tik kažin, ar bepajėgčiau ištarti dabar tą paskutinįjį žodelį "amen" taip garsiai, kaip kadaise? Turbūt, kad vargu. Tik tyliai verkdama, glostyčiau bučiuodama tą šiltą Mamytės rankelę, davusią man gyvybę ir neblėstančio žmoniškumo krislą.

Tėvukai buvo stambūs ūkininkai, todėl samdydavo darbininkus: berną, pusbernį, tarnaites, kartais vieną, kartais dvi, ir piemenį.

Samdiniai gyveno ir dirbo mūsų ūkyje ištisus metus: nuo vienų Kalėdų iki kitų.

Šie svetimi žmonės, perėję jau ne vieną ūkininką, ateidami į mūsų namus, atsinešdavo ne vien savo išmintį, darbščias rankas, bet ir nemažą keiksmažodžių "kraitį". Gajūs keiksmažodžiai, atradę palankią dirvą, greit prigydavo ypač vaikų tarpe. O tas vaikas – būvau tik aš viena.

Štai ir prasidėjo pirmasis vaiko žingsnis į nežinomą suaugusių pasaulį.

Kur nulėkusi, vis spoksau, akį primerkusi, į tuos nelabai dar pažįstamus svetimus žmones – kaip jie šneka?.. Taip ir knieti juos pamėgdžioti.

Tuoj iš vaikiškų lūpų pasipila negirdėti žodžiai:

– Škac, tu lupūziuke! – nustumiu alkūne katelę, besiglaustančią pašonėje man bevalgant. Tėvukai susižvalgo, bet nieko nesako. Tik Mamytė, nebaigusi vakarieniauti, liūdnai atsidususi nueina nuo stalo.

Ir taip kasdieną vis nauji, lig šiolei negirdėti, ne visi gražūs žodžiai-žodeliai nuskamba mūsų troboje. Samdiniai patenkinti pataikaujančiai juokiasi iš tokių neeilinių vaiko gabumų...

Tik kodėl tas tėveliukas ir Mamytė nesišypso, o nulindę į kitą kambarį, vis taip ilgai kažin ką kuždasi?

Štai vieną rytą tėveliukas su Mamyte pradeda smarkiai bartis. Tėveliukas, vaiz-

duodamas smarkiai įpykusį, kas retai pasitaikydavo, garsiai ant Mamytės rėkia:

– Tu, Rūta, tu Mėta, tu Pinavija! Kodėl mano pirštinė skylėta? – kadaruodamas tą suplyšėlę virš galvos, ir vėl "tą Rūtą, Mėtą", kartoja vis taip garsiai, bet jau ne taip piktai, net kairiąja ranka lūpas prisidengęs, kad nešyptelt. Jis taip šnairuoja į Mamytę, dar ir dar burba:

– Ar žinai, tu esi ne tik Rūta, bet ir žalia...esi...žalia Rūta!

Mamytė, baisiausiai įsižeidusi, net sukaitusi, lyg būtų prieš kalną lipusi, tik ranka prakaitą nuo kaktos braukia. Eidama prie tėveliuko, naujas kumštininkes pirštines atkišusi, norėtų taip pat šaukti, bet neišeina. Ji tik pašnibždom:

– O tu, tu esi, šviesi Saulė!

Ir aš, iš užpečkio galvą iškišusi, neiškentusi atitipenu į viduraslį:

– Sie-si, šieši Saulė!

Su ta "Saule", "Rūta", "Mėta" ir kitais gėlių vardais, prašvito vėl mūsų troba.

Prie tų naujųjų "keiksmažodžių" greit pradėjome priprasti visi: ir aš, ir tėveliuks, ir Mamytė, net ir samdiniai, užuot burnoję, "darkėsi" net supykę gėlių vardais. Bernas ant tarnaitės užsiutęs, gėle ją vadina. O gėlė, tartum ranka, bemat visus įžeidinėjimus ir įniršį nuima.

Kartą bernas, pagriebęs mane už pažastų, taip švystelėjo į orą, kad man net žadą užgniaužė. Pajutau tik, jog krisdama žemyn, vėl jo tvirtose rankose įstrigusi. Žvilgčioju į jį – tokį išsišiepusį. O jis:

– Tu, mūsų gėlė! – ir patupdęs mane ant žolyno kieme, tėveliukui pasakė:

– Žinai, gaspador, tu tikrai geras žmogus, o aš mislijau, kad durnius... nepyk, – ir kilstelėjęs kepurę, pasikrapštęs pakaušį – bernas nuskubėjo prie savo darbų.

Tėveliukas, tvėręs kirvį nuo skiedryno, greit pradėjo genėti netoliese paristą apysausę eglę ir, užmetęs šakikes ant kaladės taip spėriai, tik: cik, cak, čak, čak, čakšt... kapojo jas, toks visas nušvitęs. Ir man pasirodė, kad jo akių kampučiuose ištryško ašara. Sunku tada buvo suvokti širdim maža tas suagusių ašaras. Tik jaučiau – gera ašara...

Samdydamas naują darbininką, tėveliukas visados įspėdavo:

– Reiškia, žinok, mūsų namuose keiksies tik gėlių vardais.

Su tokiais savo įspėjimais tėveliukas kartais atbaidydavo ir gana gerą darbininką, kuris, ne visai supratęs ko iš jo norima, atrėždavo:

– Tai bent gaspadorius! Kur ir žmogiškai nusikeikt nevalia... Dirbk pats...

Ne kartą tėveliukas, iš kur nors sugrįžęs, būdavo toks liūdnas. Tada aš, patyliukais prisėlinusi, apglėbusi jo kelius, pakreipusi galvelę, tyliai į jį žiūrėdavau, visai nemirkčiodama, ko jo vyriška ranka pradėdavo kuduliuot mano garbanotą galvą. Tada jis nusišypsodavo, sakydamas:

– Tu, gerasis mano mažas žmogau...

Taip keletą metų mūsų namai buvo lyg nerežisuotas klojimo teatras.

Tėvukai patenkinti džiaugėsi. Gyrėsi ne tik kaimynams, bet ir giminaičiams, kad jų vaikas nesikeikia ir, kokiu būdu jie vis dėlto įveikė savo mažąją būsimąją įpėdinę.

Ir štai, aš jau smarkiai didelė. Nešvepluoju. Greit jau į mokyklą kiūtysiu. Tik kažkodėl dantys klibėt pradėjo? Paklibinu, paklibinu, pirštais nutvėrus tą klipytą. Jis toks smulkus, ne ką už katino krūminį didesnis ir užčiuopt žmoniškai neina. Dar vienu šonu nuo smegenų atkiūtęs, rodos, vos besilaiko, bet ištraukt pati bijau.

– Birutėle, – Mamytė taip gražiai prašo; – leisk man, nors akies krašteliu žvilgtelėt į tą tavo klibiuką.

Aš sutinku. Ir išsižiojusi jai rodau:

– Štai šis... viršuje...

Vos tik Mamytė pirštais prisilietė, tuoj pilna burna seilių, pritvino, priplūdo. Baisiai išsigandau ir gargaliuodama pradėjau šaukti:

– Bi-jau, bi-jau...

Išgirdęs triukšmą, atskubėjo tėveliukas.

Tuoj širdyje ramiau. Tėveliuks man padės... Bet tėveliukas nesišypso, tik kaire ranka čiupt man už spurdančių kojų. Dešiniąja – tuoj grybšt už danties. Mamytė ir ta jam padeda mane prilaikyt. Taip anuodu mane išgąsdino, kad suspiegusi nesavu balsu, nė nepajutau, kaip išsprūdo:

– Rupūžės, pasiutėliai, paleiskit!

Iš netikėjimo tėvukams net rankos nusviro. Greit mane paleido. Burnoje sūru. Dantuko nebėr, bet skausmo nejaučiu, tik galvoju:

– Kas tik dabar bus? Turbūt mane smarkiai bars? O gal net muš?

Bet manęs nei barė, nei mušė. Tik paliko savaitę visą – visų užmirštą keikūnę be dėmesio, šilumos ir meilės...

Tai buvo labai ilga, juoda savaitė besibaigiančios kūdikystės dienų. Per kurią aš daug supratau. Tarytum ūgtelėjau. Ir sau prisiekiau – daugiau niekuomet nesikeikti.

Savo priesaikos laikausi tvirtai visą gyvenimą. Ir dabar, sulaukusi žilos senatvės, vis dažniau susimąstau – kaip būtų susiklostęs manasis likimas, jei tada, kūdikystėje, nebūtų buvę tėvukų teatro?

MANO EILĖRAŠTIS

Zenta Tenisonaitė

Mano eilėraštyje –
vienišos šviesos sode –
kabo mėnulis, kurį pamiršau
už stiklo lietuje...
Mano sapnuose paukščiai
sparnais vis plasnoja,
tarsi rodyklės, kurias mes
vadiname gyvenimu...

Aš sapnavau šiąnakt,
o, nepaliesk manęs...
Papasakok man – kaip
eilėraštyje auga medžiai...
Pūkiniai debesys ant amžinojo ledo...
Ir sidabrinis ilgesys sapne,
tarytum išsitiesusi tamsa,
po kojomis sudūžta į šukes...

Aš sapnavau šiąnakt
ir vis dar miegu...
Mano eilėrašty – kelionė,
kuriai nėra pabaigos...
O akyse – stebuklai...

Žmogaus teologija >>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>atkelta iš 337 psl.

Leonui D. Mergelė Marija padeda dar giliau suprasti žmogiškumą: "Nuo pat pradėjimo pradžios Mergelėje dieviškumas ir žmogiškumas buvo sujungti tokion didelėn vienybėn, kad dieviškumas neveikė be žmogiškumo. Kadangi asmens vienybė yra neperskiriama, Kristus yra vienas ir tas pats: ir pilnutinis Žmogaus Sūnus dėl kūno, ir pilnutinis Dievo Sūnus dėl savo dieviškumo" (271 p.).

Mąstant apie galimybę dieviškumui būti net Motinos įsčiose, kaip aiškina Leonas, galima bandyti geriau suprasti dieviškumo buvimą žmogiško gyvenimo aplinkoje net tada, kai tas žmogiškumas yra neveiklus ir dieviškumas tarsi neveiklus.

Ką Leonas D. mano apie žmogų, galima lengvai suprasti iš jo pasisakymų, taip labai įvertinančių žmogaus prigimtį, jai jungiantis su Dievu: "Tikėjimas išpažįsta, jog nuo to laiko, kada Žodis, būdamas bendraamžis su Tėvu, tapo kūnu, tai (katalikų) tikėjimas tiki, kad Dievo Sūnus kartu yra ir Žmogaus Sūnus" (143 p.). Žmogaus prigimtis Leonui, mąstančiam susijungimą su Dievu, jokiu būdu neišnyksta ir nieko nepraranda. Kad toks požiūris būtų galimas, iš Leono pareiškimų išskaitome ir tai, kad žmogus jam yra toks Dievo kūrinys, kuris jau pačia Dievo sukurta prigimtimi yra vertas, kad galėtų būti sujungtas su Dievu. Pastebėkime, jog Leonas šia proga nesigilina į žmogaus nuodėmingumą, kuriam daug dėmesio buvo skyręs šimtmečiu anksčiau gyvenęs Bažnyčios Tėvas šv. Augustinas.

GYVENIMO MOKYKLA

KUN. ALGIRDAS PALIOKAS, SJ

Nuo seniausių laikų žmogus šeimai buvo rengiamas gyvenimo ir šeimos mokykloje. Taip jis perimdavo protėvių patirtį ir įliedavo į ją savuosius atradimus. Įvairios mūsų šimtmečio revoliucijos nutraukė šios patirties perdavimą. Tačiau šiuolaikiniam jaunimui atrodo, kad jis pasirengęs ir meilei, ir šeimai. Reali padėtis išaiškės iš keturių klausimų analizės.

1. Ar kartais nesiskundi pernelyg didele tėvų globa? Ar tau neatrodo, kad tėvai elgiasi su tavimi kaip su vaiku, nors tau jau aštuoniolika ir gali kurti savo šeimą. Gal už tave viską padaro ir nusprendžia tėvai?

O gal jie niekuo dėti. Jei būtum savo išmintingais sprendimais įrodęs, kad jau esi subrendęs, jei mokėtum susitvarkyti, jei dalį šeimos reikalų bei darbų naštos sėkmingai būtum nešęs, — niekas tavęs nelaikytų vaiku. Savaime suprantama, ant netvirtų pamatų laimingos šeimos nesukursi.

2. Gal tu skundiesi, kad nenupirko to ar kito daikto. Šitaip susiduriama su šeimos ekonomika, kurią suprasti ir kurios mokytis reikia jau nuo 13 metų. Nuo to laiko jau reikia riboti savo norus. Šeimos ekonomika panaši į miesto ar valstybės ekonomiką. Jei nenori to pripažinti ir tai realybei paklusti, esi dar vaikas. Šeimos ekonomikos klaidos net karščiausią meilę gali atvėsinti.

3. Kaip reaguoji, kai tau, pvz., liepiama dirbti namuose, nueiti į parduotuvę? Jei visa tai atrodo kaip prievarta ir kėsinimasis į tavo laisvę, santuokai dar nesi pasirengęs. Kas gi turi dirbti namuose? Namai ne viešbutis, kuriame aptarnaujama, o viskuo besidalijąs kolektyvas. Jis buvo ir bus.

Jeigu kokiu nors "stebuklu" bendras šeimos darbas priimamas kaip puolusiam žmogui neišvengiama būtinybė ir kaip Dievo palaimos šaltinis — jis sujungia šeimą naujais ryšiais, suteikdamas visiems šeimos nariams šventės džiaugsmą.

Tačiau dažniausiai jaunas žmogus gyvena kaip išlaikytinis šeimos viešbutyje. Dirbti nenori, o pinigų ir malonumų labai. Taigi jis lieka vaikas, nors jam 25, 30 ar daugiau. Žmonijai brokas nereikalingas. Todėl Dievas, išbandęs visus galimus ir palygint neskausmingus auklėjimo metodus, toliau leidžia mokyti gyvenimui. O kiek tai kainuoja jam ir kitiems?! Kiek skausmo, tragedijų ir skaudžių praradimų!

4. Jei tau religijos praktikavimas tiktai tėvų ar kitų žmonių primesta nemaloni pareiga, jei Dievas nėra tau tiesos, gėrio ir meilės Absoliutas, kurį tavo protas stengiasi pažinti, o širdis mylėti, — tavo tikėjimas dar vaikiškas. Gyvenime pakliūsi į tokias situacijas, kai nebebus į ką atsiremti, kai pasijusi visiškai vienas, kai begalinis skausmas ar beprasmybė norės tave sulaužyti. Jei Dievas tau bus tolimas, jei nemylėsi jo, nepatikėsi, kad galima į jį atsiremti, kad jis gali visada padėti, tai kas tuomet?

Tai viena, o antra: kaip galima be Dievo augti dvasingam ir tuo pačiu stiprinti savo meilės dvasingąjį komponentą? Bet kokia kūniška meilė anksčiau ar vėliau užgęsta. Dievas yra meilė. Dvasingasis žmonių meilės elementas kyla iš Dievo, yra jo palaikomas. O jei ryšio su Dievu nėra, iš kur atsiras dvasingoji tavo meilės dalis?

Meilė nėra nekintama. Santuokiniame

gyvenime metai po metų ji mažėja. Tačiau ji gali ir augti, naujais žiedais išsiskleisti, jei auga ir bręsta tavo asmenybė. Sunkiausia žemėje yra nugalėti save. Tačiau be šio — sunkiausio — nėra nei asmenybės, nei meilės augimo! Ir sunkiausi dalykai tampa įveikiami remiantis religija, t.y. išlaikant ryšį su Dievu, jo veikiančia visagalybe. Tačiau ar tavo ryšys su Dievu toks stiprus, kad jau dabar jauti tave formuojančią jo įtaką?

Išanalizavęs šiuos keturis klausimus, tiesa, dar ne viską apimančius, pamatai, kaip esi pasirengęs santuokai. Ar galėtum šiandien tvirtinti, kad tavo gyvenimo laivas jau visiškai parengtas savarankiškam plaukimui, kad galės atlaikyti visas gyvenimo audras? Jei šie sąžiningi atsakymai tavęs nepradžiugino, nenusimink! Dar turi laiko, dar nepanaudojai didžiausios jėgos — savo meilės, todėl renkis santuokai, ir Dievas tau padės.

Vis labiau aiškėjant santuokinio gyvenimo problemoms, savaime kyla klausimas, kaip anksčiau jaunimas rengdavosi šeimai? Skyrybų nebūdavo, o viską nulemdavo tinkamas bei visapusiškas pasirengimas šeimai.

Senoji šeima

Anksčiau vaikas išeidavo gyvenimo mokyklą. Žmogaus pragyventas laikas ir yra pasirengimas šeimai. Šeimoje vaikas buvo ir mokinys, ir mokytojas. Šeimos universitete jį daugiausia mokė ne tėvai, nes tėvas — rektorius, mama — prorektorė. Dėstytojais buvo vyresniosios seserys, broliai, seneliai ir kiti giminės. Kiekvienas dėstė savo dalyką, daugiau ar mažiau paliesdamas ir bendruosius dalykus. Tikėjimas išugdė universiteto darbuotojų asmenybes, kartu ir aukštą jų dorybingumo laipsnį. Tai lėmė šeimos universiteto darbuotojų santarvę, o drauge ir harmoningą vaiko mokymą, auklėjimą ir lavinimą. Šeima buvo ir gamybinis kolektyvas, ir gyvenimo mokykla, kurioje tėvai su savo pagalbininkais perduodavo visą protėvių patirtį, o kartu ir savo profesiją.

Mažasis studentas jau nuo penkerių metų tampa dėstytoju jaunesniems už save. Jis įdėmiai stebi vyresniųjų elgesį su mažaisiais, ir jį be galo traukia pakartoti suaugusiųjų "žaidimą", o tai jis atlieka labai mielai ir stropiai. Jam augant ir bręstant, pavedamos vis sudėtingesnės užduotys, kol po truputį jis viską išmoksta.

Šeimoje ypač efektyviai buvo mokoma pačios svarbiausios ir sudėtingiausios profesijos žemėje: būti motina, būti tėvu. Atėjus laikui kurti šeimą, jaunimas jau mokėdavo viską, o problemos šeimoje spręsdavosi tarsi savaime, nes sutuoktiniai ne tik žinojo, ką turi daryti, bet ir mokėjo. Japonijoje šeimos tokios patvarios ir laimingos dar ir todėl, kad sutuoktiniai šeimos gyvenimui būna labai gerai pasirengę ir kiekvienas visas savo pareigas idealiai atlieka.

Naujoji šeima

Šeimos universiteto rektorius ir pavaduotoja visą dieną toli nuo vaiko — tarnyboje, o vieną ar du vaikeliu auklėja svetimi lopšelyje, darželyje, mokykloje. Vaikai ten išmoksta bendrauti, išmoksta daugelio dalykų, bet to, kas rengtų gyvenimui, ten nėra. Mažavaikėse šeimose vaikai negali mokyti ir auklėti jaunesniųjų. Taip neįgauna praktinių įgūdžių. Su tėvais drauge nedirbant, neįkvepiamas polinkis dirbti. Šiuo metu Lietuvoje 68,5 procento žmonių gyvena mieste. Čia daugybė neišspręstų problemų, kurių daugelio ir išspręsti neįmanoma. Antra, tiek vidinių šeimos problemų. Mokslo, technikos ir kosmoso amžiuje šeimą degradavo iki akmens amžiaus, o gal dar žemiau.

■ Seinų bazilikoje gegužės 31 d. pirmas šv. Mišias aukojo naujas kunigas Robertas Rėkus, teologiją studijavęs Romoje. Jo tėvas lenkas, motina lietuvė. Jis save laiko lietuviu, moka lietuvių kalbą, turi Lietuvos pasą, yra išvertęs į lietuvių kalbą ir padėjęs išleisti tikybos vadovėlius pradžios mokykloms. Naująjį kunigą pasveikino lietuviai mokytojai ir vaikai.

Mano tėvelis

(Konkurso moksleivių grupėje V premiją laimėjęs straipsnis)

Tomas Šipelis

Tikriausia suprasite, kad rašysiu apie savo mylimą tėvelį. Ne viską, apie ką rašysiu, teko man pačiam išgyventi. Tai mano senelių pasakojimai ir krikšto mamos prisiminimai.

Gimė jis sunkiais 1947 metais. Pakrikštijo jį labai gražiu vardu – Vitas. Tai buvo žiaurus metas, ir mažas Vitukas buvo labai neramus, kėlė daug rūpesčių savo tėveliams, kurie ilgai nežinojo, ar išvys savo vienintelį sūnų užaugusį. Bet Vitukas augo, prižiūrimas labai geros močiutės ir dviejų sesučių. Buvo labai paklusnus, paūgėjęs patarnaudavo šv. Mišioms, mokėsi neblogai ir visada suspėdavo padėti tėveliams. Baigęs vidurinę mokyklą, buvo pašauktas į tą baisią tarybinę armiją. Ištvėrė, nepalūžo. Grįžęs baigė Žemės ūkio mokyklą – įsigijo inžinieriaus-mechaniko specialybę. Dirbo gimtajame ūkyje, buvo visų gerbiamas ir mylimas, visiems, kam tik buvo reikalinga pagalba, padėdavo, patardavo. Buvo labai geras savo tėveliams. Juos gerbė ir mylėjo.

Paskui sutiko gražią kaimo mergaitę vardu Genutė. Pamilo vienas kitą. Susituokė. Po dvejų metų (1978 m.) gimiau aš. Tada prasidėjo dar didesnis mano tėvelio išbandymas. Sunkiai, bet labai laukiamas, aš atėjau į šį pasaulį. Po mėnesio mamytė susirgo, atsigulė į ligoninę. Aš pasilikau ant švelnių tėvelio rankų. Jis ir valgį man gamino, ir skalbė, ir migdė, ir savo darbo neapleido, ir mamytę ligoninėje aplankydavo kiekvieną dieną už 40 kilometrų. Žinoma, padėdavo ir seneliai. Mamytė pasveiko, sugrįžo į namus. Oi, kaip buvo gera mums visiems kartu!

Bėgo dienos, mėnesiai, metai. Buvome visi sveiki ir aš augau greitai, visi kartu visur. Svarbiausia, neužmiršome Dievulio ir Bažnyčios. Mano tėvelis ir anais sunkiais stagnacijos metais nebijojo tiesos į akis pasakyti, nesislapstė eidamas į bažnyčią. Ir nuo to niekada nenukentėjo.

Kai man suėjo 7 metai, pradėjau lankyti mokyklą. Tai buvo, toks metas, kai draudė lankyti bažnyčią. Aš buvau išmokytas tėvelių nemeluoti, sakyti tiesą, nors ji ir karti būtų. Ir, kada mokytoja paprašė pakelti ranką, kas eina į bažnyčią, aš vienintelis pakėliau ranką. Gal tada būtų buvę geriau nekelti rankos – pameluoti. Bet dabar galvoju, kad pasielgiau teisingai.

Kada man suėjo 8 metai, tėveliai man padovanojo broliuką Beną. Jo atėjimas į šį pasaulį buvo dar sunkesnis. Tai dar vienas tėvelio išbandymas. Ir vėl mamytę prikaustė prie lovos visą mėnesį. Dabar aš kartu su tėveliu lankėme kasdieną mamytę su broliuku, kuriuos pamatydavome tik per langą. Bet tėvelis ir čia nepalūžo, dirbo, meldėsi ir suspėdavo visiems padėti.

Po mėnesio parsivežėme mamytę ir broliuką į namus. Kaip mums buvo gera visiems! Aš lankiau mokyklą, mamytė augino Benuką, tėvelis dirbo ir suspėdavo padėti visur mamytei. Tik dėka tėvelio didelio tikėjimo, kantrybės ir didelės meilės mes visi esame sveiki, kartu, o Benukui jau ir penkeri metai. Dėkui Dievuliui, kad aš turiu tokį tėvelį, kuriuo galiu didžiuotis, kuris neleidžia pamiršti gerojo Dievulio, pagarbos, meilės visiems aplinkui gyvenantiems žmonėms ir gyvuliukams bei paukščiukams.

O kaip džiaugėsi atgimusia Lietuva. Žinoma, džiaugiamės mes visi. Ir tėveliui nereikia atgailauti – jis visą laiką neslėpė savo įsitikinimų, kurie buvo teisingi.

Šiuo metu mano tėvelis tapo ūkininku. Paėmė 50 ha žemės. Dirba vienas. Aš didžiausias padėjėjas, juk aš jau didelis – man 13 metų, moku vairuoti visą techniką. Tėvelis daug dirba, kartais ir naktį reikia padirbėti. O sekmadienis – sekmadienis tai šventa diena visiems.

Mano tėvelis niekada neskirsto darbų.

Dirba tai, kas tuo metu būtina dirbti ir visus darbus moka.

Žinoma, moka ir aštresnį žodį pasakyti, jei tai būtina.

Juk aš dar vaikas. O kartu su Benu kartais ir išdaigų pridarom, kurios nelabai patinka mūsų tėveliui. Tada pabara, pamoko. O aš nepykstu. Juk žinau, jei tėvelis sako, tai šventa tiesa man. Ir taip niekada nesipykstam. Man labai labai gera su tėveliu, mamyte ir broliuku.

Tai štai, koks mano tėvelis.

Aš juo didžiuojuos ir noriu, kad ir kiti vaikučiai turėtų tokį gerą ir mielą tėvelį.

Mielas Tėveli, sėkmės Tau ir Dievo palaimos!

ŽMOGUS

(Konkurso moksleivių grupėje V premiją laimėjęs straipsnis)

Darius Jakulevičius

Jis niekuomet neskubėjo. Žinojo, jog Dievas jam davė be galo daug laiko. Ne, tiksliau visą laiką. Gatve eidavo su šypsena lūpose. Aplinkiniai jį laikė keistuoliu, netgi kiek pamišusiu, tačiau jo tai nė kiek netrikdė. Jis nekreipdavo dėmesio į niekinančius žvilgsnius, karts nuo karto metamus jo adresu. Jei pagaudavo tokį žvilgsnį, jį perkeisdavo į kerinčią, dievišką šypseną. Norėjęs jį paniekinti, prisipildydavo pagarbos ir palankumo jam.

Visa, ką jisai turėjo, tebuvo švari sąžinė ir gerumas, tas nesibaigiantis, neišsenkantis noras būti geram.

Žmona jį suprato, tačiau galbūt kiek ir užjautė. Jam ir tai padėdavo. Aplinkiniams nuolat atrodė, kad jis nuskriaustas likimo, nors iš tikrųjų nebuvo žemėje laimingesnio už jį.

Nebuvo jis egoistas, neslėpė savo džiaugsmo tolimiausiame savo širdies kampelyje. Dalindavo jį visiems, ką tik sutikdavo. Ir ne tik džiaugsmą. Jis negalėjo nieko sau pasilaikyti: vos ką nors gavęs, skubėdavo dalintis su neturinčiais. Jis žinojo, kad dievobaimingos močiutės kalba apie jį vos ne kaip apie antrą Kristų. Į panašias kalbas atsakydavo paprastai ir aiškiai: "Aš viso labo tik žmogus".

Jis buvo protingas, nepaprastai protingas, tačiau protas jam tarnavo tiktai supratimui. Jam nė neateidavo mintis didžiuotis savo protingumu. Jis niekuomet jėga nepiršdavo savo nuomonės ir į ginčus nesileisdavo. Juk protingo žmogaus atsakymas į užgaulius žodžius yra nuoširdumu dvelkianti tyla.

Meilė — tai buvo ugnis, kuria jis tiesiog degte degė. Mylėjo ne tik žmoną, žmones, bet ir medžius, paukščius, žolę... Ir laisvę. Namuose pas jį niekuomet nebūdavo pamerktų gėlių. Jis paprasčiausiai negalėjo pakęsti nelaisvės. Gal todėl, kad pats buvo laisvas kaip paukštelis skrajūnas.

Jis niekaip negalėjo suprasti žmonių noro žudyti: gėlę, medį, gyvuliuką... Kad pasaulyje dar yra žmogžudžių, jis nebūtų patikėjęs turbūt netgi tuomet, jei kas nors būtų į jį pasikėsinę.

Miestelyje jį pažinojo visi be išimties: nuo mažo iki seno. Ir jis pažinojo kiekvieną. Tiesiog nemokėdavo nepastebėti pro šalį einančio žmogaus. Ar tai būtų verkiantis vaikas, ar pavargusi moteris, jis nepraeidavo pro juos neužkalbinęs, nenusišypsojęs ir nepaklausęs: "Kas atsitiko?" Per tą savo gerumą buvo ne kartą gavęs barti. Štai padėjo senai moteriškaitei panešėti nešulius ir pavėlino į darbą. Kuomet jį barė, jis nesiginčijo, tik tyliai pasakė: "Žinau, kad esu kaltas".

Jis nemokėjo nei ginčytis, nei pykti. Draugai ir pažįstami jam sakė: "Tu nemoki gyventi". Jis tik nusišypsodavo ir ramiai atsakydavo: "Gyventi iš mūsų nemoka niekas. Todėl ir mokomės. Mokausi ir aš".

Niekas niekada nematė jo supykusio. Kai jam būdavo liūdna, jis šypsodavosi, o kai linksma — juokdavosi. Tačiau labiausiai jis

mokėjo atleisti. Buvo tiesiog to amato meistras. Tuo savo sugebėjimu jis darė stebuklus. Tie, kurie buvo artimiau su juo pažįstami, sakė: "Ačiū Dievui, Žemėje dar yra žmonių!"

Jis tiesiog negalėjo pakęsti, jei jį imdavo girti. Tuomet jisai sakydavo: "Juk kalnų upelio vanduo daug kartų tyresnis už pačio tyriausio žmogaus sielą. Tad kam reikia girti mane, eilinį šios žemės nusidėjėlį?"

Visa, ką jisai darė, darė tyliai ir iki galo. Nors jo darbai buvo svarbūs ir reikšmingi, tačiau jis niekuomet nesigyrė savo darbais, neaukštino savo sugebėjimų. Kada jo klausdavo, kodėl jis nenori išgarsėti savo darbais, jis atsakydavo: "Ne aš visa tai darau. Visi mes, viso labo, esame tik įrankiai šiame pasaulyje. Juk jeigu ką nors nuveikiame, tai padarome ne mes, o Kūrėjas padaro per mus".

Buvo jis giliai tikintis. Netgi daugiau negu tikintis. Tiesiog gyveno Dievu, jo žodžiu. Tačiau vien to dar jam neužteko. Jis negalėjo susitaikyti su mintimi, kad žemėje dar yra žmonių, nesuradusių Kristaus. Nebuvo jis ir gobšuolis, kuris savąjį Dievą laiko paslėpęs širdyje ir džiaugiasi tuo Dievu. Savo tikėjimu šis žmogus dalijosi su kiekvienu, kurį tik sutikdavo savo gyvenimo kelyje. Didžiausias atlyginimas jam buvo tai, jei sutiktasis surasdavo Dievą. Tuomet jis būdavo laimingiausias iš laimingiausių. Jame įsikūnijo taisyklė: "Kuo daugiau atiduosi, tuo daugiau gausi". Ir jis dalino negailėdamas viską ir visiems. Ir gaudavo dėl to dar daugiau. Iš tiesų, jis buvo lyg palaimintasis. Gyvenimas jam tebuvo tik viena iš ilgo kelio atkarpų, ir jo jis netausojo. Darė tai, ką liepė dvasia, o ne protas ar instinktai. Netgi žinios jam nebuvo pats tikslas, o tik viena iš priemonių tam tikslui pasiekti.

Karai ir žudynės — tai buvo dalykai, kurių jis nekentė labiau už viską pasaulyje. Jei būtų buvusi jo valia, jis būtų sutikęs daugybę kartų numirti už tuos žmones, kurie žuvo karuose, kad tik jie vėl galėtų gyventi.

Miestelio, kuriame jis gyveno, vaikai neturėjo geresnio draugo už jį. Nebuvo tokio atvejo, kad jo kišenėse neatsirastų saldainio ar ko nors kito jį apsupusiems vaikams. Ir nesvarbu, kiek tų vaikų bebūtų, kiekvienas iš jų ką nors gaudavo. Senutės, sėdinčios ant suoliukų, matydamos jį apsuptą vaikų, šypsodavosi ir tyliai linguodavo galvomis.

Tarp vaikų jis visuomet pasijusdavo tikru vaiku. O ir mažyliai, įsikibę į jo skvernus, apkibę jį tartum skėriai, visiškai nenorėdavo girdėti, kad su jais dėdė. Jis buvo jiems draugas.

Neįmanoma visko apie jį papasakoti. Kiekvienas, kuris jį pažinojo, tvirtino: "Tokio žmogaus dar niekuomet niekur nemačiau". Ir iš tiesų, jis žavėjo tuo savo paprastu žmogiškumu, kurį mes taip dažnai pamirštame. Juk jis nebuvo nei šventasis, nei ypatingai likimo apdovanotasis. Jis buvo toks kaip mes, tačiau kartu taip nepanašus į mus. Jis buvo žmogus. Tačiau Žmogus didžiąja raide.

Nuo paprastumo iki šventumo >>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>atkelta iš 341 psl.

---

eitis. Šių dienų vaikams bažnyčia palieka skirtingą įspūdį. Šiandien, kai nusivedu dukrytę į tą pačią Šv. Kazimiero bažnyčią, mus pasitinka balta tuštuma. Po II Vatikano Susirinkimo įvyko didelis remontas. Neliko nei gražių altorių, nei statulų. Šventieji užmiršti.

Kunigai šias reformas teisino, aiškindami, kad reikia garbinti Dievą, bet ne šventųjų statulas. Mes tų statulų niekad negarbinome, į jas nesimeldėme, jos tik mums primindavo šventuosius, jų gyvenimą, ryždavomės sekti jų pavyzdžiu ir prašydavome, kad jie mus užtartų pas Dievą.

Tad Visų Šventųjų šventės proga pamąstykime apie tuos savo dangiškus globėjus, įsigilinkime į jų gyvenimus, sekime jų pavyzdžiais, bet ir kitus paskatinkime pakilti nuo kasdieninio paprastumo iki šventumo.

Paruošė Gediminas Vakaris

MOLĖTŲ BAŽNYČIOJE ĮVYKUSIOS KRYŽIŲ PARODOS PROGA

Į parodos atidarymą susirinko daug molėtiškių. Į bažnyčią atėjo net tie, kurie anksčiau dideliu ratu ją aplenkdavo. Parodą atidarė buvęs Molėtų parapijos klebonas, dekanas Ignacas Milašius. Kunigas pasakojo, kaip jo pažįstama moteris, kai ją kartu su mažais vaikais vežė į Sibirą, spėjo pasiimti kryžių, kuris gelbėjo ją visą sunkų tremties laikotarpį.

Kryžius yra šventas. Jo negali sunaikinti net galingiausia technika. Štai pavyzdys. Molėtų rajone, Perkalių kaime gyveno dievobaimingas ir labai sąžiningas žemdirbys Ignas Kiaušas. Žmogus buvo senas. Prieš mirtį (tai buvo apie 1970-uosius metus) Ignas nusprendė prie savo namų pastatyti kryžių. Ateistai neleido. Tačiau žmogus buvo atkaklus. Jis žinojo, kad medinį kryžių nuims ir sudegins, todėl laukuos susirado didelį akmenį, apdailino jį ir nukalęs iš metalo kryžių pritvirtino prie jo. Tokį akmens ir metalo kryžių pastatė šalia savo namų prie kelio Ukmergė-Alanta. Naujasis statinys stovėjo gal porą dienų. Sulėkė komunistai iš Molėtų partkomo ir kartu su vietiniais įsakė Ignui Kiaušui tuojau pat kryžių nugriauti. Žmogus nepakluso, teigdamas, kad nieko blogo nepadaręs.

— Mes tave į psichiatrinę ligoninę išvešime, — gąsdino.

— Manęs gydyti nereikia, — nenusileido Ignas, — aš ir namie numirsiu.

Į beprotnamį komunistai Igno Kiaušo neišvežė, bet tuojau atidundėjo galingas "stalinecas", kuris nuvertė akmenį (kryžių nulaužė), įrito į sunkvežimį ir išvežė statyboms.

I. Kiaušas rankų nenuleido. Jis parsinešė nulaužtą kryžių ir vėl ėmė ieškoti akmens tinkamo pamatui. Surado dar dailesnį, nes Perkalų kaimo laukuos galima ir Puntuko brolį rasti.

Šį sykį I. Kiaušas nusprendė nebestatyti kryžiaus prie kelio, o pastatyti savo kieme. Taip ir padarė. Nuo ateistų akies kryžiaus nepaslėpė. Jie atsiuntė traktorių, kuris akmenį su kryžiumi nutempė į klampią pelkę.

Nebesulaukė Ignas Kiaušas nepriklausomos Lietuvos. Jis mirė. Komunistams nepavyko sunaikinti kryžiaus. Stovi jis dabar prie I. Kiaušo sodybos. Kam teks pravažiuoti iš Ukmergės į Alantą, galite į jį pasižiūrėti. Stovi jis prie pat kelio toje vietoje kur pirmąsyk buvo pastatęs Ignas. Surado akmenį su kryžiumi užkastą anūkai. Jie atnešė ir pastatė. Seną kryžių stropiai prižiūri Igno Kiaušo dukros — Valerija Bučiūnienė ir Bronė Tvarijonienė. (XXI amžius).

KAIRĖNŲ KAIMO KRYŽIUS

Kairėnų kaime, Grinkiškio parapijoje (Radviliškio raj.), 1901 metais buvo pastatyti du kryžiai krikščionybės jubiliejui atminti. Vienas kryžius vadinosi vyrų kryžiumi, kitas — moterų. Jų jau nebėra. Stovi pakelėje į Krakes tik senas paramstytas Kairėnų kaimo jaunimo kryžius.

1992 m. birželio 13 d. vakare po šv. Mišių Grinkiškio bažnyčioje Krakių dekanas, Grinkiškio bažnyčios klebonas kun. J. Vaicekauskas pašventino Kairėnų kaime naujai pastatytą ąžuolinį kryžių. Naujo kryžiaus pastatymu labai rūpinosi Liudvikas Bankauskas. Jis iš kaimo tikinčiųjų surinko aukas ir 8 metrų ilgio ąžuolinį rąstą nupirko. Kryžių padarė vietos meistras Vincas Pletkus. Šventinant dalyvavo ir meldėsi apie 50 kairėnų kaimo žmonių. Įdomu, kad Kairėnų kaimo kryžius pastatytas toje vietoje, kur anksčiau stovėjo stulpai su užrašais, skelbiančiais komunizmo idėjas. Gaila, kad ir šiandien dalis to kaimo gyventojų, persiėmę komunizmo raugu, neprisidėjo prie kryžiaus statymo. Tiems žmonėms nereikia nei tikėjimo, nei Lietuvos laisvės. Jie daugiausia iš kitur atsikraustę. Kryžiaus statytojai katalikai ant kryžiaus užrašė:

> — *Už Lietuvos laisvę! Laimink, Dieve, mūsų šalį ir mus visus, kurie šaukiamės Tavo pagalbos.* (Ten pat)

VII-OJI PASAULINĖ JAUNIMO DIENA LIETUVOJE

Gegužės 16-ąją keturiose Lietuvos vyskupijose: Panevėžio, Telšių, Kaišiadorių ir Kauno, o gegužės 23-ąją — Vilniaus ir Vilkaviškio vyskupijose įvyko VII-osios Pasaulinės jaunimo dienos renginiai.

Visų vyskupijų jaunimo atstovų susirinkimams atsiuntus savo pastabas, bus galutinai suredaguoti Lietuvos jaunimo laiškai Šv. Tėvui, Lietuvos vyriausybei, Lietuvos bei išeivijos jaunimui.

Kaune po pamaldų arkikatedroje-bazilikoje jaunieji katalikai susirinko Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos-filosofijos fakulteto auditorijoje, kur juos pasveikino vyskupas S. Tamkevičius, S.J. Remdamasis prieš VII-ąją Pasaulinę jaunimo dieną surengtos apklausos duomenimis, įvairius katalikiško jaunimo gyvenimo aspektus bei problemas gana plačiai aptarė Ateitininkų federacijos pirmininkas Lietuvoje prof. A. Žygas. Jaunuolius taip pat aplankė tuo metu Kaune viešėjęs Jean Vanier.

Papietavus įvyko jaunimo pašnekesys su vyskupu. Jaunimas pasigenda artimesnio bendravimo su kunigais, pageidavo turėti kino salę, kur būtų rodomi religinio turinio filmai, viso Šv. Rašto vertimą į lietuvių kalbą su išsamiais komentarais, katalikiškų bibliotekų Kauno mieste. Apibendrindamas pokalbį, vyskupas pažymėjo, jog dabar, kai į Lietuvą skverbiasi įvairūs nauji tikėjimai, itin svarbu studijuoti Katalikų Bažnyčios doktriną bei pažintą tiesą liudyti savo gyvenimu bei darbais. Vyskupas taip pat ragino puoselėti tautines vertybes. Kadangi mūsų veiklos rezultatai labai dažnai priklauso ne nuo mūsų pastangų, bet nuo Dievo, daugiau dėmesio skirti bendravimui su Dievu.

Vakare arkikatedroje-bazilikoje buvo aukojamos šv. Mišios, o Nemuno ir Neries santakoje įvyko gegužinė.

Kaišiadoryse šventė prasidėjo katedroje. Šv. Mišias aukojo Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis. Pamokslą pasakė Birštono klebonas kun. G. Tamošiūnas. Pasimeldę jaunuoliai susirinko 1-ojoje vidurinėje mokykloje, kurioje buvo bendri priešpiečiai. Po pietų paskaitą apie katalikiško jaunimo idealus bei gyvenimo tikslus perskaitė iš Kauno P. Pliumpa. Jis kvietė jaunimą eiti Kristaus nurodytu keliu. Po bendrų maldų vyko diskusijos, buvo atlikta meninė programa.

Vilniuje birželio 6 d. 12 val. arkivyskupijos jaunimo atstovai rinkosi į Šv. Jono bažnyčią. susirinko keturi šimtai jaunų žmonių, atvykusių iš įvairių arkivyskupijos kampelių. Šv. Mišias aukojo Vilniaus arkivyskupas Audrys Juozas Bačkis, lietuvių ir lenkų kunigai. Riešės, Vilniaus Dievo Apvaizdos, Trakų, Švenčionėlių, Druskininkų, Vilniaus Šv. Onos, Varėnos, Marcinkonių, Vilniaus arkikatedros-bazilikos, Valkininkų, Eisiškių, Vilniaus Šv. Rapolo, Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo, Vilniaus Šv. Petro ir Povilo, Vilniaus Šv. Mikalojaus parapijų jaunimas bei Vilniaus ateitininkai, skautai ir jaunieji karitiečiai paruošė visuotinę maldą ir per šv. Mišias arkivyskupui atnašavo savo dovanas.

Po šv. Mišių buvo aptartas Šv. Tėvo laiškas jaunimui. Kauno VDU prof. Arvydas Žygas papasakojo savo įspūdžius iš VI Pasaulio jaunimo dienos Čenstakavoje. Vėliau įvyko diskusijos, kurių metu buvo pasidalinta rūpesčiais, jaudinančiais kiekvienos parapijos jaunimą. Pasiryžta visomis jėgomis siekti atnaujinti parapijų gyvenimą. Pasibaigus diskusijoms, arkivyskupas apibendrino pareikštas mintis, padėkojo visiems už ryžtą ir visus pakvietė pietų. Vilniaus universiteto kiemelyje jaunieji katalikai pasistiprino, padainavo, pašoko. Visus linksmino "Ratilio" ansamblis.

Penktą valandą vakaro kartu su arkivyskupu visi jaunuoliai giedodami patraukė į Vilniaus arkikatedrą-baziliką aplankyti šv. Kazimiero karstą. Šv. Kazimiero koplyčioje arkivyskupas juos laimino ir pasiuntė į parapijas skelbti Gerąją Naujieną. Giesmėmis, skambėjusiomis Šv. Kazimiero koplyčioje, jaunimas garbino Dievą, dėkojo jaunimo globėjams šv. Kazimierui ir Švč. Mergelei Marijai. (Ten pat)

■ Lietuvos vyskupų konferencijoje pareikštas nusistatymas, kad nėra linkimo leisti kunigams būti renkamiems į seimą. Lietuvos patriotų sąjunga kreipėsi į vyskupus, kad būtų leista būti renkamiems buvusiems okupantų kaliniams, kovojusiems dėl Lietuvos laisvės.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

ATSAKYMAI Į KLAUSIMUS

Ar teiktinas vartoti žodžių junginys ***užduoti klausimą****?*

Pastaruoju metu kai kas ėmė peikti šį junginį ir vietoj jo teikti veiksmažodį *paklausti*. Matyt, įtarė jį esant vertinį iš slavų kalbų (plg. rusų *zadat' vopros*, lenkų *zadać pytanie*). Iš tikrųjų jis atsirado mūsų kalboje ne be slavų kalbų įtakos, bet tai dar nereiškia, kad vien tik dėl to jį derėtų guiti lauk. Bendrinėje kalboje turime daug nelietuviškos kilmės žodžių junginių, be kurių neišsiverčiame vartosenoje, norėdami tiksliau išreikšti norimą sąvoką ar mintį.

Žodžių junginys *užduoti klausimą* jau senokai yra prigijęs mūsų bendrinėje kalboje (jį vartojo, be kitų, ir Jablonskis) ir savo reikšme nėra visiškai tolygus veiksmažodžiui *paklausti*. Tarp *užduoti klausimą* ir *paklausti* yra toks pat reikšmės santykis kaip tarp *padaryti sprendimą* ir *nuspręsti, priimti nutarimą* ir *nutarti, išreikšti užuojautą* ir *užjausti* ir pan. Tarp tokių junginių ir atitinkamų veiksmažodžių esama tam tikro reikšmės skirtumo ir ne visuose kontekstuose juos galima pakeisti vieną kitu. Todėl nėra reikalo vengti žodžių junginio *užduoti klausimą*, juolab kad sakome ir *užduoti mįslę, užduoti užduotį* ir kt. (Jonas Palionis).

Ar reikia pažyminio didžiųjų religinių švenčių pavadinimuose?

Kalėdos, Velykos, kaip ir Sekminės, paprastai rašomos be pažyminio

Tai seni, tradiciniai didžiųjų religinių švenčių pavadinimai, turintys liaudies šnekamosios kalbos atspalvį. Specialiojoje religinėj literatūroje Kalėdos — tai Kristaus Gimimas, Velykos — Kristaus Prisikėlimas (iš pagarbos rašomi didžiąja raide!), Sekminės — Šventosios Dvasios nužengimas.

Bažnytinėse giesmėse, tikinčiųjų sveikinimuose kartais pavartojamas pažyminys *šventas*, pvz.: *Sveiki sulaukę šventų Kalėdų! Sveiki sulaukę šventų Velykų, linksmiausios šventės visų, kas tiki!; Pradžiukite, chorai dangaus giesmininkų, sulaukę linksmybės šventųjų Velykų!* Tokiais atvejais pažyminys *šventas* rašomas mažąja raide, — vadinasi, jis nelaikomas šventės pavadinimo sudedamąja dalimi.

Kas kita pažyminys *šventas* bažnyčių ir gatvių pavadinimuose. Paprastai šio pažyminio vartojama sutrumpinta forma Šv. ir, kaip sudedamoji pavadinimo dalis, ji būtinai rašytina didžiąja raide, pvz.: *Gyvenu Šv. Kazimiero gatvėje; Turistus žavi Šv. Onos bažnyčia. (Antanė Kučinskaitė)*

Ar taisyklingas žodis ***sanryša****?*

Netaisyklingas.

Gerai žinoma, kad priešdėlis *saṇ-* bendrinėje kalboje gali eiti tik prieš sprogstamuosius priebalsius (t d k g), pvz.: *santaika, sandara, sankaba, sangrūda,* Prieš (p b) jį pakeičia variantas *sam- (samprotauti, sambūris)*; prieš pučiamuosius (s z š ž) ir balsinguosius (l m n r j v) galimas tik są- (*sąsiuvinis, sąšauka, sąžinė, sąlyga, sąmyšis, sąnašos, sąryšis, sąjūdis, sąveika*).

■ Jurbarkui iškilmingai minint savo 620 m. sukaktį, Šv. Jurgio bažnyčioje buvo pašventintas miesto herbas.

■ Kauno kunigų seminarijoje šiemet rekolekcijas kartu atliko apie 100 kunigų, jų tarpe 25 lietuviai kunigai iš JAV. Jie dar aplankė pal. J. Matulaičio palaikus Marijampolėje, nuvyko į Šiluvą, Kryžių kalną, aplankė kitas šventoves.

Sanryša įsivaizduojama nebent kokioje pačių pietinių žemaičių tarmėje, kur tebesakoma *kansnis žansis.*

Kadaise panašiai yra kaitaliojęsi ir priešdėlio bei prielinksnio *in(-) / im(-) / į(-)* variantai, bet vėliau vienos tarmės apibendrino *į(-)*, kitos *in(-).* Senosios padėties pėdsakai yra *inkilas, indėlis, impilas* (žemaičiai sako ir pagal bendrąjį principą — *įpilas*). (Aleksas Girdenis)

Vietoje to, kad ar užuot?

Pastaraisiais dešimtmečiais dėl rusų kalbos įtakos bendrinėje kalboje labai išplito pasakymai: *Vietoje to, kad gerai atliktų darbą, jis stengiasi jo išvengti*; *Tokius turime pamokyti vietoje to, kad sektume jų pavyzdžiu.* Būti ar daryti ką kieno vietoje, žinoma, galima (plg.: *jis mane paliko savo vietoje; vietoje kablelio čia rašome tašką*). Tačiau minėti pasakymai su *vietoje to, kad...* yra labai negyvi, griozdiški ir anaiptol nepuošia mūsų kalbos. Dar blogiau, kai su jais bandoma sieti bendratį: *Vietoj to, kad kovoti iki galo, jie pasitraukė.* Tai jau visai aklas vertinys, aiški kalbos klaida.

Lietuvių kalboje tokiais atvejais nuo senų laikų vartojami savi pasakymai su dalelyte *užuot* ir būtojo kartinio laiko veikiamaisiais dalyviais bei padalyviais, pvz.: *Užuot padėjusi dainuoti, imi ir trukdai* (I. Simonaitytė); *Jis valkiojas užuot dirbęs* (F. Kuršaitis); *Užuot verkus reikėtų mums džiaugtis* (F. Kuršaitis).

Taigi turime savą, sklandžią ir patogią priemonę reikšti vienas kitą atstojantiems veiksmams. Šiam reikalui turėtume visur vartoti pasakymus su *užuot.* Pradžioje minėtais sakiniais reiškiamas mintis irgi derėtų nusakyti taip : *Užuot gerai atlikęs darbą, jis stengiasi jo išvengti; Tokius turime pamokyti užuot sekę jų pavyzdžiu; Užuot kovoję iki galo jie pasitraukė. (Vytautas Ambrazas)*

Kaip vartotina: *Kazachija* ar *Kazachstanas, Kirgizija* ar *Kirgizstanas, Tadžikija* ar *Tadžikistanas, Turkmėnija* ar *Turkmėnistanas, Uzbekija ar Uzbekistanas*?

Lietuvių kalboje šias Vidurinės Azijos (iki trečiojo dešimtmečio vidurio vadintos Turkestanu) valstybes buvo įprasta vadinti *Kazachija, Kirgizija, Tadžikija, Turkmėnija bei Uzbekija.* Tiesa, ir anksčiau būdavo pavartojami tuose kraštuose įprasti sudurtiniai pavadinimai su antruoju iranėnišku sandu *-stanas*, reiškiančiu "šalis" (tik *Kirgizstanas* negirdėtas). Matyt, tokiai vartosenai nusistoti bus padėjusi ir rusų kalba, kurioje oficialieji šių buvusių tarybinių respublikų pavadinimai taip pat buvo vartojami nesudurtiniai. Bet pačių tų kraštų žmonių vartojami vardai yra dūriniai *Kazakstan, Kyrgyzstan, Todžikston, Turkmenistan, Uzbekiston* (čia jie pateikti perrašyti iš surusintų tų tautų raidynų), kaip ir gretimų *Afganistano* bei *Pakistano* vardai. Įprastos lietuviškos kai kurių tų šalių pavadinimų formos kiek skiriasi nuo savivardžių, beje, taip pat, kaip ir jų tautovardžiai — rašome ir sakome *kazachai* (ne *kazakai*), *kirgizai* (ne *kyrgyzai*), *tadžikai* (ne *todžikai*). Šiuos tautovardžius ir kraštavardžius, kaip ir daugelis kitų Europos tautų, būsim gavę per rusus, dėl to jie lietuvių kalboje yra artimesni rusų kalbai, o ne tų Vidurinės Azijos tautų kalboms.

Skelbdamosi nepriklausomomis valstybėmis, tos šalys oficialiai pasivadino taip: *Kazachstano Respublika, Kirgizstano Respublika, Tadžikistano Respublika, Turkmėnistanas* ir *Uzbekistano Respublika* (lietuviškai čia nedaroma skirtumo tarp priedėlinių ir būdvardinių rusiškų pavadinimų, plg. rus. *Respublika Kazachstan, Respublika Kyrgyzstan, Respublika Tadžikistan, Respublika Uzbekistan* ir *Azerbaidžanskaja Respublika*). Tad oficialiai (oficialiojoje kalboje) kalbamos valstybės taip ir turėtų būti vadinamos. Pusiau oficialiai rašant ar kalbant tinka vartoti ir tų šalių vardus be žodžio *Respublika.* Tačiau paprastojoje kalboje gali būti vartojami ir per daug metų priprasti *Kazachijos, Kirgizijos, Tadžikijos, Turkmėnijos* bei *Uzbekijos* vardai. Juk taip pat stiliaus atžvilgiu skiriame kraštavardžius *Jungtinės Amerikos Valstijos* bei *Amerika, Didžioji Britanija* bei *Anglija* ir kt. *(Stasys Keinys).*

■ Arkivyskupas metropolitas Audrys Bačkis rugsėjo 10 d. per Lietuvos televiziją paskelbė, kad dvasininkai rinkimuose nekandidatuos.

■ Kaune iškilmingai pašventinta jėzuitų Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčia, okupantų komunistų buvusi uždaryta prieš 43 metus. Dabar ji bus jėzuitų gimnazijos šventovė.

šypsuliai

– Kas ta socialinė sklerozė?

– Tai, kada žmogus, prieškambaryje stovėdamas su tuščia terba, kamuojasi spėliodamas: buvo jis parduotuvėje ar tiktai ruošiasi jon eiti...

– Ar jūsų tėvukas prieš pat mirtį dar turėjo sveiką protą?

– To dar nežinome, nes jo paliktas testamentas bus perskaitytas tik už savaitės.

– Kuriai rūšiai priklauso akiniuotosios gyvatės? –klausia mokytojas.

– Trumparegių, ponas mokytojau, – atsako mokinys.

Pranai pakvietė kaimynų penkerių metų Petriuką pietų. Petriukas paprašė antru kartu skanaus pyrago.

– Bet, Petriuk, mamytė tau tikrai sakė, kad mandagūs vaikai neprašo antru kartu saldumynų.

– Sakyt sakė, bet ji nenumatė, kad pas jus tokie maži gabaliukai.

Anglų bažnyčioje pastorius sako pamokslą. Staiga jis pastebi, kad jo jaunėlis sūnus nuo balkono meto kaštonais į kai kuriuos parapijiečius. Pastebėjęs nustebusį savo tėvo žvilgsnį, sūnelis sako:

– Kalbėk, tėveli, toliau. Aš žiūriu, kad niekas nemiegotų...

– Man patinka naujasis mūsų butas. Yra tik viena blogybė – kaimynai girdi viską, ką mes kalbame.

– O ar negalėtumėte, išklijuoti sienas storais išmušalais?

– Bet tada mes negirdėsime, ką jie kalba.

– Žinai, mano vyras per miegus kalba.

– Nenuostabu, juk nemiegančiam neleidi nė žodžio pratarti.

– Greit ateik, parodysiu moterį, kurią Kaziukėnas labai įsimylėjęs, – vyras, žiūrėdamas pro langą, sako žmonai.

Ta susidomėjusi skubiai pribėga ir pažvelgus sako nusivylusi:

– Neišmanėli, juk tai jo žmona.

– Ar tamsta mėgsti vaikus, ponas daktare?

– Taip, labai, bet tik svetimus.

– Na, tai vesk mane...

– Brangioji, negi medžiaga mano striukei kainuoja 500 rublių?

– Gryna teisybė! Tačiau nesisielok – iš tos medžiagos likučių aš pasisiūsiu paltą.

■ Lietuvoje atsikūrė Liet. katalikių moterų draugija. Jos turi 49 seseris, 3 naujokes ir 3 postulantes. Jos talkina įvairioms katalikų organizacijoms, dirba "Caritas" veikloje. Siekia atgauti savo turėtus namus, steigti mokyklas ir kitas įstaigas. Dvi seserys studijuoja Romoje.

■ Žuvusiems laisvės kovose tremtiniai ir buvusieji politiniai kaliniai Biržuose pastatė paminklą ir kryžių. Šventinime dalyvavo ir ministras pirmininkas Aleksandras Abišala.

■ Jurbarke baigiama atstatyti bažnyčia, jau iškelti bokštai. Okupantai dešimtmečiais trukdė jos atstatymą.

■ Aušros Vartų bažnyčia Argentinoje rugpjūčio mėnesį atšventė auksinį jubiliejų. Joje per visus šiuos dešimtmečius sielovadai vadovauja tėvai marijonai.

■ Lietuvoje išleista nauja maldaknygė "Dieve, myliu Tave". Ją parengė kun. Ričardas Mikutavičius. Talkininkavo ir ses. Jonė Paulė Juozapaitytė. Joje yra liturginės ir asmeninės Mišių maldos, psalmės, litanijos, taip pat sakramentų, šeimos, parapijos ir tėvynės maldos. Yra pluoštas giesmių ir religinės poezijos. Kišeninio formato, austriško popieriaus, dirbtinės odos viršeliai.

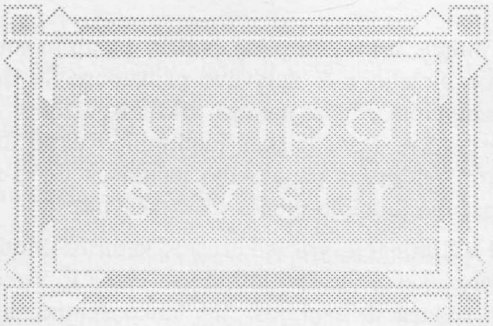

■ Tilžėje bus pastatyta katalikų bažnyčia. Jau sukurti planai. Lėšų duos Vokietijos ir Lietuvos katalikai, net tikimasi susilaukti ir iš Rusijos.

■ Motinos Teresės įkurtos vienuolijos rėmėjų yra devyniasdešimtyje kraštų, iš viso apie 9 milijonai asmenų.

■ Prancūzijos katalikų labdara, įsijungus ir vyskupams, organizuoja ir finansuoja mokyklų statybą Afrikoje, šelpia Pietų Amerikos benamius vaikus, skatina žemdirbystę Indijoje, ruošia ir finansuoja įvairius projektus Bengladeše, Etiopijoje, Filipinuose, rūpinasi šalimis, kur siaučia badas. Taip pat organizuoja ir paramą Lietuvai.

■ Lietuvoje leidžiamas žurnalas "Katalikų pasaulis" šių metų 11 numeryje paskelbė, kad civilinio karo metu Ispanijoje komunistai nužudė 4184 kunigus ir vyskupus. Madride siautė šešių milicininkų gauja, kuri žudė tik kunigus.

■ Daugailių klebonas kun. P. Baltuška pašventino paminklą a.a. Broniaus Kviklio atminimui jo tėviškėje.

■ Vilniuje Lietuvių katalikų mokslo akademija iškilmingai paminėjo vysk. Prano Būčio gimimo 120 metų sukaktį (1872-1951). Vysk. Būčys buvo vienas iš akademijos steigėjų. Taip pat jis yra buvęs Vytauto Didžiojo universiteto rektorius ir teologijos-filosofijos fakulteto dekanas, marijonų generolas, rytų apeigų vyskupas, daugelio knygų autorius.

■ Amerikos atradimo 500 metų sukaktį minint, prisimintina, kad su Kolumbo laivų atvykimu katalikybė pasiekė šį kontinentą.

■ Kardinolas V. Sladkevičius pavedė salezie-čiams vadovauti Petrašiūnų parapijai ir aptarnauti Palemono koplyčią.

■ Kairėnų kaime, daugiausia jaunimo rūpesčiu, pastatytas ąžuolinis kryžius, kuris buvo pašventintas Grinkiškių parapijos klebono kun. J. Vaičekausko.

■ Vilkavišky "Caritas" rūpesčiu pastatytas koplytstulpis, pagerbiant atminimą kritusių už Lietuvos laisvę, tremtinių, rezistencijos dalyvių ir žiauriai komunistų nužudyto kun. Justino Lelešiaus.

■ Šiaulių dramos teatras pastatė J. Tumo-Vaižganto "Dėdės ir dėdienės". Teatro režisierius G. Padegimas pareiškė: "Ne atsitiktinai. Mūsų vakarų civilizacijos dvasingasis menas orientuojasi į krikščioniškas vertybes. Dabartinė pasaulietinė kultūra yra merkantili ir orientuota į rinką" (XXI amžius).

■ Eucharistijos bičiuliai Lietuvoje tęsia ir stiprina savo veiklą.

■ Pamūšio bažnyčios šventoriuje pastatytas paminklas vysk. K. Paltaroko atminimui.

■ Austrijoje, Grace, birželio vidury susirinkę įvairių Europos šalių ir Vatikano informacijų atstovai įkūrė "Katalikiškąjį žinių tinklą Vidurio Europai". Austrijos, Vokietijos, Šveicarijos, Lenkijos, Rusijos, Rumunijos, Slovenijos, Kroatijos, Vengrijos, Čekijos ir Slovakijos katalikai per šį centrą keisis informacijomis.

■ Aštuoniomis kalbomis leidžiamas katalikų žurnalas "Communio" šiemet švenčia 20 m. sukaktį. Žurnale bendradarbiauja pirmaujantys pasaulio teologai.

■ Rumunijoje, kur katalikų tėra tik 10% (2,5 mil.), labai padaugėjo pašaukimų skaičius. Atidarytos trys seminarijos, į kurias įstojo 330 jaunuolių, o 50 klierikų sielovados darbui ruošiama popiežiškoje Šv. Pijaus kolegijoje Romoje.

■ Uzbekijos vyriausybė uždraudė misionierišką veiklą, norėdama musulmonus, stačiatikius ir kitus palikti toje pačioje proporcijoje.

■ Vietnamo vyriausybės, kuri tebėra komunistuojanti, delegacija birželio 23-25 dienomis lankėsi Vatikane. Aptartos aktualios katalikų problemos. Viena svarbesniųjų problemų, kad Vietname vyriausybė neleidžia Ši Mino (buvusio Saigono) vyskupui koadjutoriui grįžti į tėvynę. Jis tebegyvena Romoje.

■ Palaimintąja paskelbta buvusi vergė Džiuzepina Bakita, kuri tampa paguoda Sudano katalikams. Ji buvo gimusi 1869 m. Pietų Sudane. Būdama šešerių metų, buvo pagrobta ir parduota į vergiją. Ji buvo kelis kartus parduota ir pirkta, patyrė daugybę moralinių ir fizinių kančių. Pagaliau Chartume ją nupirko Italijos konsulas, kuris net buvo norėjęs ją grąžinti tėvams, bet ji jau jų nebeatsiminė. Su konsulo šeima ji vyko į Italiją, kur buvo pavesta Meilės dukterų vienuolių globai. Čia ji tapo katalike, pati ryžosi stoti į vienuolyną ir ten 25 m. tarnavo virėja. Čia jai buvo įsakyta surašyti savo gyvenimo istoriją, kuri sukrėtė kelių kontinentų žmones. Mirė 1947 m. Su ta "Juodąja Motina" atsisveikinti atėjo pusė miesto žmonių.

■ JAV-se katalikų yra 58,6 milijonai. Tai didžiausia religinė bendrija šiame krašte. Protestantai yra susiskaldę. Po katalikų didžiausia bendrija yra Pietų baptistų konvencija. Jų yra per 15 mil. Taip skelbia 1992 m. JAV ir Kanados religinis metraštis.

■ Tikėjimo platinimo draugijos ir Šv. Petro draugijų pastangomis šalpos reikalams Azijos, Afrikos ir Pacifiko salų gyventojams padėti per vietines katalikų bažnyčias bus išdalinta 159 milijonų vertės šalpos reikmenų.

■ Mišiomis Birštono bažnyčioje rugpjūčio 18 d. prasidėjo savaitę trukusi konferencija tema: "Lietuva — išeivija: ryšiai ir neišnaudotos galimybės". Buvo suvažiavę atstovai iš 14 valstybių.

■ Muzikas, kompozitorius, vargonininkas Faustas Strolia labai kruopščiai paruošęs Šiaurės Amerikos lietuvių muzikos sąjungos biuletenį, suglaustai, bet plačiai apžvelgė religinius ir kitokius muzikinius įvykius išeivijoje ir Lietuvoje. Biuletenis Nr. 6 pasirodė 1992 m. liepos mėnesį.

■ Popiežius Jonas Paulius II, siekdamas, kad Jugoslavijoje būtų greičiau pasiekta taika ir serbai daugiau nebenaikintų nekaltų žmonių, rugpjūčio 15 d. paskelbė, kad jis į Bosniją siunčia kardinolą Roger Etchegaray. Nuvykęs į apgultą sostinę Sarajevą, jis sieks taikos ir galo žiaurioms stovykloms bei kitiems nekaltų žmonių kankinimams ir žudymams.

■ Ateitininkai, skautai, jaunieji karitiečiai, Vilniaus arkivyskupijos įvairių parapijų jaunimas birželio 6 d. dalyvavo pamaldose Šv. Jono bažnyčioje. Mišias aukojo arkiv. A. Bačkis. Aptartas Šv. Tėvo laiškas jaunimui; Kauno univ. prof. A. Žygas papasakojo įspūdžius iš VI-sios pasaulio jaunimo dienos Čenstakavoje.

■ Kretingoje yra įsikūrusios keturios Motinos Teresės seserys. Dvi iš Indijos, viena iš Vokietijos, viena iš Lenkijos. Jos lanko šeimas, katekizuoja vaikus, bendrauja su senaisiais bei vienišais, aptvarko jų namus, padeda supirkti maistą.

■ Lietuvos įstatymai kiekvienam jos nuolatiniam gyventojui, taip pat ir dvasininkams, duoda teisę gauti socialinę pensiją, kuri rugpjūčio mėnesį buvo 1430 rublių mėnesiui. Taipgi galima gauti apdraudą.

■ Červenėje, kur buvo sušaudyta daug lietuvių, dabar ekspedicijos metu iš Lietuvos buvo aukojamos šv. Mišios, dalyviai ėjo prie Komunijos, giedojo "Viešpaties Angelas", "Marija, Marija", Lietuvos himną. Nužudymų vietoje stovi koplytstulpis. Ten buvo parengtas ir altorius.

■ Čikagos miesto taryba dalį Washingtono bulvaro pavadino prel. Igno McDermoth vardu, nes ten jis yra sukūręs benamiams pastoges, užimančias net tris pastatus. Prel. McDermoth yra pašventęs 30 savo gyvenimo metų gelbėti alkoholikus, narkotikų vergus, gatvėje atsidūrusius benamius.

■ Kauno technologijos universitetas kai kuriuos dalykus dėstyti kviečiasi ir dvasininkus. Pvz., susitarta su Įgulos bažnyčios rektoriumi kun. R. Mikutavičiumi, kad jis dėstytų filosofiją.

■ Vilnių rugpj. 24 d. pasiekė apie 300 Lenkijos pėsčiųjų maldininkų, kurie buvo suėję melstis Čenstakavoje. Paskiau jų dalis patraukė į Aušros Vartus melstis už Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos laisvę ir tautų vienybę.

■ Prof. J. Pikūnas, uolus ateitininkų vadovas, išvyko į Lietuvą dėstyti Kauno universiteto, Politinių mokslų fakultete. Jis pasiuntė raštą Aukš. Tar. pirm. V. Landsbergiui, atkreipdamas dėmesį į pornografijos ir kitų negerovių sudaromą pavojų tautos moraliniam pajėgumui.

Juoz. Pr.

Kaina 1 Lt. – ct

Laiškų lietuviams" konkursas

Šiam 34-ajam "Laiškų lietuviams" konkursui pasiūlytos keturios temos: 1. Atlaidumas, 2. Į ką kreipti dėmesį kuriant šeimą, 3. Kaip sucementuoti šeimą, kad nesuirtų, 4. Dabartinio mūsų jaunimo charakteristika.

Bus dvi konkursantų grupės: 1. Suaugusieji, 2. Jaunimas. Jaunimo grupei priklauso moksleiviai ir studentai. Baigusieji aukštąjį mokslą arba sukūrusieji šeimą, nežiūrint jų amžiaus, priklauso suaugusiųjų grupei. Jaunimas turi pažymėti, kad rašinys skiriamas jaunimo grupei. Jei nebus pažymėta, rašinį dėsime į suaugusiųjų grupę, kur bus griežtesni reikalavimai.

Suaugusiųjų rašiniai turi būti maždaug 4-9 mašinėle rašytų puslapių, o jaunimo — bent 2-3 mašinėle rašytų puslapių, bet gali būti ir ilgesni. Pasirašoma slapyvardžiu, o tikroji pavardė, adresas ir telefonas įdedama į atskirą vokelį, kuris užlipdomas ir įdedamas į voką kartu su straipsniu. Ant vokelio užrašomas tik slapyvardis. Rašiniai turi pasiekti redakciją iki 1993 metų kovo mėn. 1 dienos. Vėliau atsiųstieji nebus priimami į konkursą.

Premijoms turime apie pusantro tūkstančio dolerių. Premijų skaičių ir didumą nuspręs vertinimo komisija, kuri bus paskelbta vėliau.

Naujas redaktoriaus padėjėjas

Šių mokslo metų pradžioje iš Čikagos į Lietuvą buvo pakviestas T. Leonas Zaremba dvasios tėvo pareigoms Kauno kunigų seminarijoje. Lyg už tai "atsilyginant", iš Lietuvos į Čikagą atsiuntė T. Algirdą Palioką, kuris turėtų būti po operacijos tebesveikstančio ir besiruošiančio vykti į Lemontą lietuvių misijos kapeliono pareigoms T. Juozo Vaišnio, "Laiškų lietuviams" redaktoriaus, padėjėjas.

Kun. Algirdas Paliokas yra kilęs iš Pasvalio; ten baigęs vidurinę mokyklą, buvo pasiryžęs stoti į Kauno kunigų seminariją, bet KGB neleido. Tada jis baigė Kauno Politechnikos institutą, įsigydamas radijo inžinieriaus specialybę. 1968 m. įstojo į Jėzuitų ordiną ir pradėjo neakivaizdines teologijos studijas. 1970 m. išvyko į Kazachstano respublikos Kustanajaus miestą. Ten. kun. A. Dumbliausko, SJ, globoje baigė studijas ir 1973 m. tuometinio tremtinio vysk. V. Sladkevičiaus buvo įšventintas kunigu.

Gyvendamas Kustanajuje, būtinai turėjo užsiimti valdišku darbu, kad nebūtų laikomas nusikaltėliu. Slapta aptarnaudavo žmones, Kazachstano katalikus, už keleto šimtų kilometrų, kad nesužinotų vietinė KGB įstaiga. Valdiškas darbas ir savaitgalinis apaštalavimas pakirto sveikatą.

1977 m. grįžo į Lietuvą ir dirbo vienuolynų sielovadoje. Tik 1989 m. sovietinė valdžia leido dirbti legaliai. Buvo paskirtas Vytauto Didžiojo bažnyčios vikaru Kaune, taip pat įsitraukė į spaudos darbą, buvo vienas iš trijų "XXI amžiaus" laikraščio redaktorių, skaitydavo paskaitas jaunimui, šeimoms, buvo konsultantas Šeimos centre.

Jam linkime našaus darbo ir Jungtinėse Amerikos Valstijose.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakaris. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636–1098 Tel. (312) 737-8400. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata – 15 dol., atskiras numeris – 1,50 dol.